

No Evangelio ni San Mateo

Introduction

No Evangelio aya a pinatolas ni San Mateo am ipapanmo na si Jesus a asa ka nipromisa a Manlibri a iya so napatongtong sira so promisa no Dios do tawotawo na do nakarahan a tiempo. No akmaya sia a Evangelio no kalibrian am promisa na pa ya diaten ta voyvoh sava o kaydian na a Judeo o inangay na librien.

Map'ia o kawnonot sia ni San Mateo o napaparin sa. Somitnan ya do nakawara ni Jesus, kawnot no nakapabawtismo na as kano nakahawahaway sia ni Satanas a tentasionan as do kwanasaw am no nakapananawo na kano nakapanovatova na do ministerio na do Galilea. No pinakavosan sia ni San Mateo o Evangelio aya am no nakapangwan ni Jesus do Jerusalem a yapo do Galilea a dia so nanawdi dana a dominggo a kaviay ni Jesus do tana aya a nawri dana so nakapapasek da sia a dimanen. Amna namanda ava dia o istoria aya ta nayvangan si Jesus do vovon na.

Mavoya do Evangelio aya ta si Jesus o map'ia dana a mananawo a iya so mian so ipakapamarin a mapawdi so pidipidit sa no Dios. Iya pa o nananawo no komapet do Paypatolan no Dios. Maparin a makpeh do maychadadima ka gropo o kahavnan no nanawo sa ni Jesus: (1) no sermon ni Jesus a komapet do dadakay, anongen, privilihiyo as kano panapanayahen da no machangay do Paypatolan no Hanyit (chapters 5-7); (2) niyokoyokoran nira ni Jesus o dose sawri a ka disipolos na do mision da do tana aya (chapter 10); (3) parabola sa a komapet do Paypatolan no Hanyit (chapter 13); (4) nanawo a komapet do inmonmoan no kawnot di Jesus a asa ka disipolo na (chapter 18); as kano (5) nanawo a komapet do kavosan no mondo aya as kano manam paya a Paypatolan no Dios (chapters 24-25).

Outline

No ngaran da sa no pinakayakayapoan ni Jesu Cristo as kano nakawara na a tawo *1:1–2:23*

No ministerio ni Juan Bawtista *3:1-12*

No nakabawtismo dia kano nakahawahaway sia tentasionan ni Satanas si Jesus *3:13–4:11*

No ministerio ni Jesus do tawotawo do Galilea *4:12–18:35*

No nakayapo na do Galilea a mangwan do Jerusalem 19:1–20:34

No nanawdi dana a dominggo ni Jesus do Jerusalem kan do omdivon aw
21:1–27:66

No nakapayvangan kano nakapavoya ni Jesus a manam so kapayvidi na do
hanyit 28:1–20

No ngaran da sa no pinakayakayapoan ni Jesus

(Lucas 3:23–38)

1 ¹Niaya o nakatolas a kavoyan sia o pinakayakayapoan ni Jesu Cristo a tayabo ni David a asa ka tayabo ni Abraham.

²Si Abraham o ama ni Isaac as si Isaac o ama ni Jacob. Si Jacob o ama da Juda kanira no kakakteh na sa a mahahakay. ³Si Juda a kakovot ni Tamar am ama da Fares kani Zara. Si Fares o ama ni Esrom as si Esrom o ama ni Aram. ⁴Si Aram o ama ni Aminadab as si Aminadab o ama ni Naason. Si Naason o ama ni Salmon ⁵as si Salmon o ama ni Boaz as no ina na am si Rahab. Si Boaz o ama ni Obed as no ina ni Obed am si Ruth. As si Obed o ama ni Jesse ⁶a iya dana so ama no Patol a si David.

Si David o ama ni Solomon as no ina ni Solomon am no nakakovot ni Urias. ⁷As si Solomon o ama ni Roboam. Si Roboam o ama ni Abias as si Abias o ama ni Asa. ⁸Si Asa o ama ni Josafat as si Josafat o ama ni Joram. Si Joram am ama ni Ozias. ⁹Si Ozias o ama ni Jotam as si Jotam o ama ni Ahaz. Si Ahaz o ama ni Ezekias. ¹⁰Si Ezekias o ama ni Manases as si Manases o ama ni Amon. Si Amon o ama ni Josias ¹¹as si Josias o ama ni Jeconias kanira no kakakteh na sa a mahahakay. Nia o tiempo no nakahomis da sira no Babilonia o tawotawo no Israel as kangay da nira a pakovoten do kavahayan da do Babilonia.

¹²As do nakahap da sirawri a iyangay do Babilonia am mian o anak ni Jeconias a si Salatiel. Si Salatiel o ama ni Zorobabel ¹³as si Zorobabel o ama ni Abiud. Si Abiud o ama ni Eliakim as si Eliakim o ama ni Azor. ¹⁴Si Azor o ama ni Zadoc as si Zadoc o ama ni Akim. Si Akim o ama ni Eliud ¹⁵as si Eliud o ama ni Eleazar. Si Eleazar o ama ni Matan as si Matan o ama ni Jacob ¹⁶as si Jacob o ama ni Jose a kakovot ni Maria as si Maria aya o ina ni Jesus a tawagan so Mesias anmana Cristo a iya so tinovoy no Dios do tana aya.

¹⁷Dawa katorse a ka henerasion a nakayapo di Abraham a manda di David, as alit na am katorse a ka henerasion o nakayapo di David a manda do nakangay daya do Babilonia no Israelita a pakovoten as katorse pa ka henerasion do nakayapo do nakawara da do Babilonia a manda dana do nakawara ni Jesu Cristo.

No nakawara ni Jesus

(Lucas 2:1–7)

¹⁸Niaya o napaparin do nakawara na a tawo ni Jesu Cristo. No ina ni Jesus a si Maria am nachitrato do kapaychakovot da kani Jose amna

manam pa kano kapaychakovot as kano kapayasa da asa vahay am mian dana o kovoten ni Maria as no kovoten naya am yapo do Masanto a Espirito. ¹⁹As si Jose aya a oyod a mapia so dadakay am chinakey nava a ipasnek si Maria do aro a tawo do kapasaiy na sia so matalamad a nia so logar a parinyen na, dawa niplano na o kapasaiy na sia so oyod a masekreto. ²⁰Amna do kaari na komtokto nia o plano naya am nawara sia o asa ka anghel do tayenep na a makavata sia, “Jose, imo a asa ka tayabo ni David, ichamo moava a kakovoten si Maria, ta no kovoten naya am yapo do Masanto a Espirito, ²¹as kapayanak na anti so mahakay as ngaranan nio so Jesus, ta iya anti o om libri so tawotawo na sa do gatogatos da.” ²²Do niaya sa a napaparin am nakatongtong o vinata no Dios a pinatoyo na do asa ka profeta a makavata sia,

²³“Tiban nio, ta maymanganak anti o asa ka virhen so mahakay as tawagan da anti so Emmanuel,”

a nia so mayinmonmoan so Machichasa diaten o Dios.

²⁴Dawa do nakayokay ni Jose am inanohdan na o niyokoyokoran awri sia no anghel no Dios. Dawa inahap na a kakovoten si Maria. ²⁵Pero tinodo nava si Maria a manda do nakawara ni Jesus. As do nakawara no metdeh aya am ningaranan sia ni Jose so Jesus.

No bisita da no masosolib a tawo

2 ¹Nawara si Jesus do asa ka kavahayan do Judea a mayngaran so Bethlehem do tiempo no kapaypatol ni Herodes. As mian sa o mahahakay a masosolib do kapakaparin no vitovitothen a nawara do Jerusalem a yapo do kavahayan a machimangket do twawan no araw a mangaheahes a makavata sia, ²“Dino paro o yanan no metdeh aya a nawara a patol da no Judeo, takwan do kayan namen pa do kavahayan namen am navoya namen o vitohen aya a sinyal do nakawara narana, as dawa tayto kami a mangay a omanianib sia.” ³Do nakadngey da sia ya da Patol Herodes kano tawotawo do Jerusalem am oyod da chinagolo. ⁴Dawa pinatawag sa ni Herodes o atavo a maato sa a papali kano eskriba a sira so masosolib do nanawo da no Judeo as kahes na nia, “Dino o logar a kawaran no Mesias aya.” ⁵Tominbay sira as kavata da sia, “Do kavahayan no Bethlehem do Judea akma so pinatolas no profeta kaychowa,

⁶‘Bethlehem a kavahayan ni Juda am oyod a maimportante a kavahayan, ta yapo anti dia o asa a ka manyokoyokod a mapawnot so tawotawo ko sa a Israel.’ ”

⁷Pinatawag sa ni Herodes o masosolib saya a mahahakay as do kasirasira na am inahes na dira an ango o mismo a tiempo a nakavoya da sia o vata dawri a vitohen. ⁸As do nakapanmo narana sia ni Herodes am tinovoy na sa do Bethlehem as kayokoyokod na nira a makavata sia,

“Mangay kamo as kapakapia nio sia chitahen o metdeh aya as an mavoya nio am mayvidi kamo pa omvahevahey sia diaken tapian iyangay ko pa sia anianiven.” ⁹Do nakadngey da so vinata no patol aya am inangay da chitahen o metdeh aya. As do katori da do rarahan am minirwa da mavoya o vitohen awri a nia so napawnot sira a manda do nakabhes na do sinmo no vahay ori a yanan no metdeh aya, ¹⁰as oyod a rakoh o nakasoyot da.

¹¹Do nakapakarapit da do Bethlehem am nangay sa do vahay awri a yanan da Jesus kano ina na a si Maria as do nakavoya da so metdeh aya am domnogod sa a omanib sia. As do kaywang da so iregalo da sia am tomnoroh sa so vohawan, insenso kano mira. ¹²Niyokoyokod sa no Dios do asa ka tayenep do kadi darana mapavoyan di Herodes as do kapayvidi darana do kavahayan da am nanahan dana sa do matarek a rarahan.

No nakapayayo da Jose a mangay do Egipto

¹³Do nakakaro darana no masosolib saya a tawo am nawara di Jose o asa ka anghel no Dios do tayenep na a makavata sia, “Jose, mayvangan ka as kahap mo so metdeh aya as kano ina naya as kapayayo mo nira do Egipto, ta chitahen ni Herodes a dimanen o metdeh aya as mavidin kamo daw a manda do kavata ko sia o kakaro nio daw.” ¹⁴Dawa do mahep ori am nayvangan si Jose as kahap na so metdeh aya kano ina naya as kangay da do Egipto, ¹⁵as kavidin da daw a manda do nakadiman ni Herodes. Do niaya a naparin am nakatongtong o Chirin no Dios a pinatoyo na do asa ka profeta,

“Tinawagan ko o manganak koaya a komaro do Egipto.”

No nakapadiman nira ni Herodes o kametdehan sa a mayawan so dadwa kano maypahbo

¹⁶Do nakapanmo sia ni Herodes o nakawtap da dia no masosolib saya a tawo am oyod a naket as pinanyokoyokod na o kadiman sira so atavo a kametdehan a mahahakay do Bethlehem as kan do omdivon sa a logar a mayawan so dadwa kano maypahbo, ta nia sa o kametdehan a nawara do nakarahan no nakatwaw no vitohen ori a navoya da no masosolib saw a tawo. ¹⁷Do akmaya sia a malotod a mando ni Herodes am nakatongtong o vinata na kaychowa ni profeta Jeremias:

¹⁸“Tayto a madngey o maymetmet a katanyis do Rama, ta si Raquel am tanyisan na o nakadiman da no kametdehan na sa as mapabhes ava o vinovino na.”

No nakangay da Jesus do Nazareth

¹⁹Amna do nakarahan no nakadiman ni Herodes am minirwa a mawara o asa ka anghel no Dios di Jose do Egipto do tayenep na a

makavata sia, ²⁰“Mayvangan ka as kahap mo so metdeh aya kano ina naya as kapayvidi nio do Israel, takwan nadiman dana o tawo ori a nakey a omdiman so metdeh aya.” ²¹Dawa nayvangan si Jose as kahap na so metdeh aya kano ina naya as kapayvidi darana do Israel. ²²Amna madngey na o ka si Arkelao no nachitadi do ama naya a si Herodes a maypatol do Judea am mammo a mangwan daw. As do tayenep na am vinata no Dios di Jose o kangay da do Galilea. Dawa nangay sa a matda do Nazareth do provinsia aya no Galilea, ²³as kavidin da do kavahayan aya do Nazareth. Do niaya aya am nakatongtong o vinata no profeta a komapet sia,

“Tawagan sia anti so iNazareth.”

No mensahe ni Juan Bawtista

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

3 ¹Do tiempo ori kanaw am nangay si Juan Bawtista a mapawnonong so chirin no Dios do desierto do Judea a makavata sia, ²“Manehseh kamo as katadichokod nio do pakagatogatosan nio, ta nawara dana o tiempo no kapaypatol no Dios.” ³Si Juan aya o vinata ni profeta Isaias kaychowa do nakavata na sia,

“Mian o asa ka mangononong do desierto a makaliak a makavata sia, ‘Mayprepara kamo do kawara no Apo taya. Pakapiahen nio o logar a panahanan na.’”

⁴As no ayoayob ni Juan am nihneb a boboh no kamelyo. Maytahed so kodit as no kanen na am kavaga kano polot. ⁵Oyod sa aro o nangay a domngey sia a yapo do Jerusalem, do matatarek sa kavahayan do provinsia no Judea as kan do omdivon sa a kavahayan do Rio Jordan. ⁶Sira o tawotawo saya am nanehseh sa as kapaykonfisal da no gatogatos da as nibawtismoan sa ni Juan do Rio Jordan aya.

⁷Do kavoya sira ni Juan o Fariseo kano Saduceo saya a machitaha a mapabawtismo am vinata na dira, “Inio a akmay boday. Do vata nio paro as makalibri kamo do kastigo no Dios an mapabawtismo kamo?”

⁸No mayanong nio a parinyen am no kapavoya nio no nakasivog nio a nanehseh no gatogatos nio do katadi do pariparinyen nio sa. ⁹Asna no kasaray nioava nia o kapaytayatayabo dinio ni Abraham, ta an ichakey no Dios am maparin na payvadiwen o bato saya dia a tayatayabo ni Abraham. ¹⁰As tiban nio ta no hosga no Dios am akmay kotaw a tayto dana a machitangked do kayo aya a di makasi a logar a akteven as kano sosohan. ¹¹Bawtismoan koynio no danom do nakapanehseh nio pero no ito aya a mawara a manawnawdi kaniaken am rakorakoh kano matoato o ipakapamarin na, ta aran no kapayrara ko so sandalyas na am mayanong akoava. Iya anti o ombawtismo dinio no Masanto a Espirito as kano apoy. ¹²Takwan mawara anti sia a mapaychabinbin so tawotawo a akmay

maywakwak a mapaytaywawa so pinanasan kano votoh na, ta pasdepen na anti a onongan o votoh na asna no pinanasan aya am temtemen do diawsep a apoy.”

No nakabawtismo di Jesus
(*Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22*)

¹³Do kwanasaw am nangay si Jesus a mapabawtismo di Juan do Jordan do nakayapo na do Galilea. ¹⁴Amna nipenpen sia ni Juan a makavata sia, “Mapabawtismo ka paro diaken an yaken pa o mayanong a bawtismoan mo?” ¹⁵Tinbay ni Jesus, “Bawtismoan mo yaken, ta mayanong o kawnot ta dia o atavo a yokoyokoran niaten no Dios.” Dawa nanganhed si Juan as kabawtismo na sia. ¹⁶As do katwaw ni Jesus do danom do nakatayoka na sia bawtismoan ni Juan am naywang o hanyit as kavoya na sia o Espirito no Dios a akmay voyit a gomtin sia, ¹⁷as kayan no liak a yapo do hanyit a makavata sia, “Niaya o ichaddaw ko a Manganak a oyod ko a ipakamia.”

No nakahomis sia ni Jesus si Satanas
(*Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13*)

4 ¹Do nakarahan no nakapabawtismo naya am pinawnot sia no Masanto a Espirito a mangay do desierto a dawri so tentasionan sia ni Satanas. ²As do nakarahan no apat a poho a karaw kano ahap a kabo no chinan na am napteng si Jesus. ³Nangay sia si Satanas as kavata na sia, “An ara oyod o kaimo no Manganak aya no Dios am payvadiwen mo o bato saya a tinapay.” ⁴Amna tominbay si Jesus a makavata sia, “Vatahen no nakatolas a Chirin no Dios, ‘Voyvoh ava o kanen a ichaviay no tawo ta no atavo a vatahen no Dios.’ ”

⁵Kwanasaw am pinayvan na pa sia ni Satanas a mangay do totok no templo do Jerusalem, ⁶as kavata na sia di Jesus, “An ara imo o Manganak no Dios am mayjogtos ka, ta no vatahen no nakatolas am,

“Tovoyen na sa anti o anheles na a machonong dimo. Talahen daymo do tanoro da tapian di ka karawan do kabatoan.’ ”

⁷Tinbay ni Jesus, “Vatahen pa no nakatolas o, ‘Hawahawayen moava tentasionan o Dios a Apo mo.’ ”

⁸Do katayoka na nia am pinayvan sia ni Satanas a mangay do oyod a makarang a tokon as kapavoya na sia atavo o maavid sa a paypatolan no mondo aya, ⁹as kavata na sia di Jesus, “Itoroh ko sira ya atavo dimo an domogod ka a omanianib diaken.” ¹⁰“Komaro ka dia so nyeng,” kwana ni Jesus, “takwan no vatahen no nakatolas am, ‘Voyvoh o Apo mo a Dios o anianiven mo as kano kaiya no mavoyvoh a payserbian mo.’ ”

¹¹Do diaya am komnaro si Satanas as nawara sa o anheles a somidong si Jesus.

No sitnanan no ministerio ni Jesus do Galilea

(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

¹²Do kwanasaw do nakadngey sia ni Jesus o nakakalaboso da si Juan am nangay do Galilea. ¹³Kwanasaw am komnaro do Nazareth do provinsia aya no Galilea as kangay na a matda do kavahayan no Capernaum a masngen do taaw no Galilea do mangket na do sakop no kavahayan no Zebulon kan do Naftali. ¹⁴Do niaya aya am nakatongtong o vinata kaychowa ni profeta Isaias,

¹⁵“No tawotawo do kavahayan sa do Zebulon kan do Naftali do mangket na do taaw do katovang do Rio Jordan, yanan da no Hentil do Galilea, ¹⁶aran nayendes dana sa do kasarisarian a mangwan do kararayawan da am tayto dana sa kasehdangan sichangoriaw.”

¹⁷Nakayapo kanaw am somnitnan si Jesus a mananawo a makavata sia, “Manehseh kamo as katadichokod nio do pakagatogatosan nio, ta nawara dana o tiempo no kapaypatol no Dios.”

No nakatawag ni Jesus dira do apat a ka mangamong

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸Do asa karaw do kayam na do kanayan no Galilea am navoya na si Simon a tawagan da so Pedro kano kakteh na a si Andres a tori a managap ta niaya o kaviayan da o kapangamong daya. ¹⁹Vatan sia ni Jesus dira, “Karoan nio na o kapangamong nioaya asna omonot kamo na diaken, ta parinyen koynio a mapawnot diaken so tawotawo.” ²⁰Kadngey da sia ya am nanyeng da karoan o sagap dawri as kawnot darana di Jesus.

²¹Kwanasaw do kayam na pa am navoya na sa Zebedeo kanira no kamanganakan na a sa Santiago kani Juan do tataya da a omayoma so sagap da. Tinawagan sa ni Jesus, ²²as nanyeng da karoan o tataya daw as kano ama da as kawnot darana di Jesus.

No nakapananawo kano nakapanovatova ni Jesus

(Lucas 6:17-19)

²³As nidivon ni Jesus o atavo sa a kavahayan do Galilea a mananawo do kakpekpehan da sa a abnekan so sinagoga as pinawnonong na dira o Evangelhelio aya no kapaypatol no Dios as katovatova na pa sira so magaganit kanira no mian so didiwen. ²⁴Makayamot dia am navahey si Jesus do atavo a kavahayan do Syria as inangay da sia o oyod sa aro a magaganit, sira o sindepan no marahet a espirito, sira o makakabo kano paralitiko as tinovatova na sa atavo. ²⁵Oyod sa aro o tawotawo a minonot di Jesus a yapo do Galilea, do Decapolis, do Jerusalem, do Judea as kan do kavahayan sa do katovang no Jordan.

No sivog a mapalak a tawo
(*Lucas 6:20-23*)

5 ¹As do nakavoya sia ni Jesus o aro sawri a tawo a maychawarawara am nangay do asa ka tokon as kapaydisna na as nangay sa a omdivon sia o disipolos na sawri, ²as kasitnan na a omnanawo sira a makavata sia,

³“Mapalak sa o makapanmo so kapachidepende do Dios, ta sira o somnivog a machangay do paypatolan na.

⁴“Mapalak sa o mangsah, ta paydamnayen no Dios o aktokto da.

⁵“Mapalak sa o mapamahbo, ta marisibi da anti o nipromisa no Dios a itoroh dira.

⁶“Mapalak sa o oyod a makey a ompakamia so Dios, ta sidongen na sira a nawri so parinyen da.

⁷“Mapalak sa o masisien, ta ichasi sa no Dios.

⁸“Mapalak sa o mapasivog so kawnot da do atavo a inolay no Dios,^a ta mavoya da anti sia.

⁹“Mapalak sa o mapaysosondo so maydidiman, ta sincharan sa no Dios a kamanganakan na.

¹⁰“Mapalak sa o pakasisien a makayamot do kapanganohed da do vatahen sa no Dios, ta sira o somnivog a machangay do paypatolan no Dios.

¹¹“Mapalak kamo an makayamot do kawnot nio diaken as paroparohen daynio as katetek da dinio as kapakachirichirin da so aro a daday a parahtan da dinio. ¹²Makasoyot kamo, takwan rakoh o primio na dinio no Dios do hanyit. Ta akma pa saw o kapakasiasi da sira so profeta ko sa kaychowa.

No asin kano relaken a pinakompara do tawo
(*Marcos 9:50; Lucas 14:34-35*)

¹³“Inio o pakomparahen ko do asin a ompreserva so mondo aya a mapavawa sia do kararayawan, asna an mabo o payit no asin am mapavidi pava o payit nawri as ara pava o serbi na ta no kapoha dana nia.

¹⁴“Akma kamo pay relaken dira do tawotawo. No kavahayan a mian do totok no tokon am maparin ava oliven o relaken na sa. ¹⁵Arava o mandeb so asa ka relaken as kataheb na dia, ta pangayen na do katwaw tapian kasehdangan sa o mian do sahad. ¹⁶Akma pa saw ta pakarialen nio o relaken nio do salapan da no tawotawo tapian mavoya da o mapia aya a pariparinyen nio as kadaday da so Ama nio a mian do hanyit.

---

^a 5:8 Do Griego: Mapalak sa o manamonamo so tawol.

Si Jesus o minpatongtong so panyokoyokoran sa ni Moises

17“Pangayen nioava do aktokto nio o nakawara ko a mapabhes sira so onotan ta sa a pinatolas da Moises kanira no profeta sira, ta no kakawyoran na am nawara ako a mapatongtong sira atavo. 18As vatahen ko dinio ta mintras mian pa o tohos kano tana aya am arava o mabo do nakatolas saya a aran no d'ekey dana a parte na, ta makatongtong sa anti ya atavo. 19As an sino o mapasada so aran d'ekey dana do nakatolas saya as kapawnot na pa so kadwan a mapasada sia am iya anti o m'ahbo do paypatolan do hanyit. As alit na pa ta an sino o manganohed a mapatongtong so panyokoyokoran saya as kapawnot na pa so kadwan a manganohed am iya o m'ato do paypatolan no Dios do hanyit. 20Vatahen ko dinio ta makasdep kamoava do paypatolan no Dios do hanyit an di kamo mapipia kanira no eskriba kano Fariseo do kawnot do ichakey no Dios.

No nanawo a komapet do soli

21“Nadngey nio na o kavata sia dira do tawotawo kaychowa, ‘Mandiman kava so tawo. An sino mandiman am isalap do hosgado a kastigoan.’ 22Amna vatahen ko dinio ta an sino o komontra so kapayengay na tawo am somnada dana as kapayanong na kakastigoan. As an sino o mapakamahbo so kapayengay na do kavata na sia dia o kabo no sinmo na am mayanong a somalap do paysekasekaran, as no omavay so kapayengay na am mayanong a mangay do apoy no inferno. 23As an mian ka do altar a maparawat so itoroh mo do Dios as manakem mo o kayan no solian nimo no asa ka tawo, 24am manma ka pa mangay a mangahes so kapakabo na dimo as kapayvidi mo na a tomoroh no itoroh moaya do Dios. 25Chitahen mo o kakalo mo a machiareglo do pinakagatosan mo tapian di naranaymo isdep do hosgado as kakalaboso da pa dimo, 26ta vatahen ko o kadi mo makavolawan a manam so kapaga mo do atavo a logar mo a pagan.

No nanawo a komapet do kapangadwan

27“Nadngey nio na o kavata sia, ‘Mangadwan kava.’ 28Amna vatahen ko dinio ta an sino o tomidib do asa ka mavakes a mian so marahet a chintokto sia am ividang dana sia a mangadwan. 29An no manwanan a mata mo o pakayapoan no kapakagatos mo am pakarohen mo as kapoha mo nia, ta mapipia an kapakaroan o karakohan mo as kano kadinong mo a ipoha do inferno. 30An no manwanan a tanoro mo o pakayapoan no kapakagatos mo am akteven mo as kapoha mo nia, ta mapipia an kapakaroan o karakohan mo as kano kadinong mo a ipoha do inferno.

No nanawo a komapet do kapasiay so kakovot (*Mateo 19:3-12; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18*)

31“Vatahen da pa ta an sino o mapasiay so kakovot na a mavakes am logar na pa torohan so katolasan no nakapaysiay da. 32Amna vatahen

ko dinio ta an sino o mapasiay so kakovot na a mavakes a di nangadwan am parinyen no mahakay aya o kakovot naya a mangadwan an mirwa a maychakovot o mavakes aya, as an sino o omkakovot so mavakes aya am mangadwan pa.

No nanawo a komapet do pinayavayan

³³ “Nadngey nio pa o kavata sia kaychowa dira do tawotawo, ‘Tadichokoran moava o pinayavayan mo as paynyohahen moava o vinata mo do salapan no Dios.’ ³⁴ Amna vatahen ko dinio o kadi nio yosaran a mayavay an mian o vatahen nio do kabnek nio so hanyit a proyba do kaoyod no vinata nio, ta dia o trono no Dios. ³⁵ Abneken nioava o tana aya ta mian ya do panayahboan no kokod no Dios. Abneken nioava o Jerusalem, ta kavahayan ya no mato a Patol. ³⁶ Abneken nioava o oho nio, ta arava o ipakapamarin nio a omdibdis so kolor no book nio a mavaheng anmana maydak. ³⁷ As an vatahen nio o oon anmana omba am manawob danaw, ta an ango pa o parapahen nio dia am yapo dana di Satanas.

No nanawo a komapet do kapamahes

(Lucas 6:29-30)

³⁸ “Nadngey nio na o kavata sia, ‘An koyden da o mata mo am koyden mo o mata da, as an soltohen daymo as kapakaro no nyipen mo am vahsan mo so akma saw.’ ³⁹ Amna vatahen ko dinio o kadi nio mamahsan asna an pitpiten da o pisnyi mo am itoroh mo pa o viit na. ⁴⁰ An mian o mapahosgado nimo tapian mahap na o lamit mo am itoroh mo pa o katapid na. ⁴¹ An posposan daymo a mayrara nira so asa ka kilometro am mangay ka as kapayrara mo nira so dadwa ka kilometro. ⁴² Torohan nio pa sa o mangahes so sidong dinio as pavohoren nio sa o mamohed dinio.

No kaddaw no kakontra sa

(Lucas 6:27-28,32-36)

⁴³ “Nadngey nio na o kavata sia, ‘Ichaddaw mo sa o kaychayvan mo as kontrahen mo sa o kalaban mo sa.’ ⁴⁴ Amna vatahen ko dinio o kaddaw nio nira no komontra dinio as kapachahoahok nio nira o mapakasiasi dinio, ⁴⁵ tapian sincharan kamo a somnivog a kamanganakan no Ama nioaya do hanyit. Ta aliten na sa o mapia kano marahet so dadakay a parialan so araw as kano torohan so timoy. ⁴⁶ Panapanayahen nioava o kavahes dinio no Dios an voyvoh sa pamarinyan nio so mapia am no maddaw ninio. Aran sira o makagatogatos am parinyen da ya. ⁴⁷ As ango ichapipia nio kano kadwan an nawri sa o kapihan nio o kaychayvan nio sa. Ta aran sira o bokalot am parinyen da pa ya. ⁴⁸ Makapia kamo do atavo a pariparinyen nio a akma so Ama nio do hanyit a oyod a mapia.

No nanawo a komapet do kapanidong so masekreto

6 ¹“Katiban nio o kadi nio parinyan so anongen nio do Dios do kakey nio a mavoya no tawo, ta an nia o mian do aktokto nio am ara pava o marawat nio a vahes a yapo do Ama nio do hanyit. ²Dawa an mian o kapalaw nio sira so makasiasi am yosad nio pava ivahevahey ya a akma so parinyen da no toman saya do sinagoga kan do rarahan tapian dayen sa no tawo. Kapanmohen nio ta narawat darana o vahes da. ³Asna an manidong kamo so makasiasi am ipayvahevahey nioava do aran sino, aran do mapia nio na a kayvan, ⁴tapian no pinarin nioaya a dia navahey am vahsan anti no Dios a iya so makapanmo so atavo.

No nanawo a komapet do kapachahoahok

(Lucas 11:2-4)

⁵“An maydasal kamo am makakma kamoava sira so toman madiodiosen, ta nawri o ichahey da o kavoya sira no tawo a maydasal do sinagoga kan do rarahan. Kapanmohen nio ta narawat darana o vahes da. ⁶Asna an maydasal kamo am somdep kamo do vahay nio a mangneb as kapachahoahok nio so masekreto do Ama nio a di nio mavoya ta iya o makapanmo so atavo as iya pa o tombay dinio.

⁷“As an maydasal kamo am manerbi kamoava so aro a chirin a pavividien a di nio a intindi a akma so parinyen da no di makasinchad so Dios, ta do vata da as nawri o idngey sira no Dios o kaaro no vatavatahen da. ⁸Makakma kamoava sira, ta aran manam pa so kapaydasal nio am mapanmo narana no Ama nio a Dios o iyahes nio sia. ⁹Tiya o palialitan nio an machahoahok kamo:

‘Ama namen a mian do hanyit, aniven o ngaran mo. ¹⁰Mangay diamen o paypatolan mo as kapakatongtong pa no ichahey mo diamen do tana aya akma so kawnot dia do hanyit. ¹¹Itoroh mo pa o ichaviay namen do sicharaw aya, ¹²as kapakabo mo pa so gatos namen akma so kapakabo namen dira do makagatos diamen. ¹³Pawawahen mo pa yamen do katentasionan diamen kan do atavo a marahet. [Ta imo o maypatol a mian so ipakapamarin a abo so pandan. Amen.]’

¹⁴“Ta an pakaboan nio sa o mian so gatos dinio am pakaboan kamo no Ama nio do hanyit. ¹⁵Asna an di nio sa pakaboan o nakagatos dinio am akma pa saw o kadi na mapakaboan dia no Dios o gatos nio sa.

No nanawo a komapet do kapay-ayono

¹⁶“An may-ayono kamo am ipahalata nioava a akma sira so toman madiodiosen a yosad a mapavoya o kapteng da kano kakma day mangsah. Kapanmohen nio ta nahap darana o vahes da. ¹⁷Asna an may-

ayono kamo am abdidbisen nioava o mapia a katitiban nio, ¹⁸tapian dia panmo ya no tawo an dia voken a no Ama nio a Dios a di nio mavoya a iya so makapanmo so atavo as iya pa so tomoroh so vahes dinio.

No somnivog a kaynakman

(Lucas 12:33-34)

¹⁹“Mapay-iras kamoava so kaynakman nio do tana aya a nia so mamek kano omrachi as kano matakaw. ²⁰Asna nawri o pay-irasen nio o rakoh sa so sinmo do hanyit a dawri so kaboan dana no rachi kano amek anmana sira o manakanakaw. ²¹Ta an dino o yanan no kaynakman nio am dawri a mismo o yanan no aktokto nio.

No sehdang no karakohan

(Lucas 11:34-36)

²²“No mata o kwinta a sehdang no karakohan, dawa an serbien nio do mapia o mata nio am kasehdangan o atavo a karakohan nio. ²³Asna an do di mayanong o serbian nio sia am maytavo o karakohan nio a machirapas do marahet. Dawa an no sehdang a mian dinio as kasarian am ay so kasari no pangwanan nio!

No logar sa panmahen a chitahen do viay ta

(Lucas 16:13; 12:22-31)

²⁴“Arava o makapayrayay sia payserbian o dadwa ka apohen, ta ichaddaw na o asa as kakontra na so asa, anmana anohdan na o asa as sobnahan na o asa. Maparin ava o kapayrayay nio sia payserbian o Dios as kano kaynakman no tana aya.

²⁵“Dawa vatahen ko dinio, ichavakel nioava o viay nio do tana aya. Ichavakel nioava o kanen nio, inomen nio anmana no onayen nio. Ta no kaviay aya am tod ava kakan. As no mangonay am rakorakoh o sinmo na kano onayen na. ²⁶Tiban nio pa kono sira o manomanok,” kwana pa ni Jesus. “Maymoha sava as manyani sava. Arava o bodega da amna pakanen sa no Ama nio do hanyit. As chapanngo no katidib na dinio a rakorakoh so balor? ²⁷As kano ara paro kabdibdisan sia no asa ka tawo o pamandan no viay na do kapayvavakel na nia?

²⁸“As ango paro kavaklan nio no onawnayen nio. Tiban nio sa o vonyitan do katakayan. Maytrabaho sava as kano mamarin sava so lamit, ²⁹amna vatahen ko dinio ta aran si Solomon a oyod a maynakem am nangonay ava so maviavid so katitiban kanira. ³⁰An sikasohen no Dios o dibobot a nia so maviay pa sicharaw as sosohan do ichadadwa na karaw am chapanngo no kasikaso na dinio a torohan so onayen nio, inioaya a dekey so saray? ³¹Dawa ipayvavakel nioava an ango kanen nio, inomen nio anmana onawnayen nio, ³²ta nia o kaparin da no dia saray

no Dios asna machitarek kamo takwan ichapatak no Ama nio do hanyit o pangaylanganan nio sa. ³³Asna panmahen nio a chitahen o komwan do paypatolan no Dios as kano inolay na dinio, as no nesisita nio saya am itoroh na sa anti atavo. ³⁴Dawa ichavakel nioava o andelak nio, ta manawob dana sicharaw o intindien kano problema sa sicharaw as ango rapan nio pa dia.

No kadi omhosga do kadwan

(Lucas 6:37-38,41-42)

7 ¹“Manhosga kamoava tapian di kamo a hosgan. ²Ta an ango o hosgan mo do kadwan am nawri pa o mismo a ihosga dimo, ta an ango parinyen mo do kadwan am nawri o parinyen dimo. ³Ta ango paro ichasonosonong no kavoya nio so podin no kadwan as kadi nio makavoyan so akmayay poget a mian do mata nio. ⁴Anmana ango vatan nio so, ‘Pakarohen ko o podin moaya, kakteh,’ as kadi nio makavoyan so akmayay poget a podin nio! ⁵Mayanong paroava o kapanma nio pa sia pakarohen o poget aya do mata nio tapian masonosonong o kapakaro nio so podin no kakteh nio, inio a toman?

⁶“Itoroh nioava do chito o rakoh so balor, ta tod daynio a sonyiten. As torohan nio sava so perlas o bago, ta no kalalasag da dia.

No kahes ta so kaylangan do Dios

(Lucas 11:9-13)

⁷“Mavidin kamo a machipangdaw, ta marawat nio anti o iyahes nioaya. Omhes kamoava manita, ta mavoya nio anti o chitahen nioaya. Mavidin kamo a manogtog, ta ipanyiwang kamo anti. ⁸Ta an sino o mangahes am makarawat, as no manita am makavoya as no manogtog am ipanyiwang sia. ⁹Ara do vata nio asa ka ama a tomoroh so bato do manganak na an mangahes so tinapay? ¹⁰Anmana tomoroh paro ya so boday an among o iyahes na? ¹¹An no asa ka tawo a makagatogatos as mapanmo na o katoroh na so mapia do kamanganakan na am chapanngo no kasonosonong no Ama nio do hanyit a tomoroh so atavo a mapia do mangahes sia? ¹²An ango o ichakey nio a parinyen dinio no kadwan am akma pa saw o parinyen nio dira, ta niaya o paytavoan no onotan ta a pinatolas da Moises kanira no profeta.

No masopit a pantaw

(Lucas 13:24)

¹³“Somdep kamo do masopit aya a pantaw, ta no panahanan aya a mangwan do infierno am mawvong as aro o manahan dia. ¹⁴Amna masopit o pantaw as masadit o panahanan a mangwan aya do viay a abo so pandan as mayhahaw o makavoya sia.

No asi o kasincharan so kakayo na
(*Lucas 6:43-44*)

¹⁵“Makapatak kamo dira do mangay sa dinio a kadakadaday a mananawo a toman a mapawnot do mapia asna no kakawyoran na am oyod sa mangananawa. ¹⁶Masinchad nio sa do kaparin no pariparinyen da. Omsi ava so obas o ayem as omsi ava so bayawas o kamanolok. ¹⁷No mapia a kayo am omsi so mapia as no marahet a kayo am omsi so marahet. ¹⁸Maparin ava omsi so marahet o mapia a kayo as maparin ava a omsi so mapia o marahet a kayo. ¹⁹Atavo a kayo a di omsi so mapia am akteven as kasosoh dia. ²⁰Dawa akma pa sawri ta masinchad sira o kadakadaday a mananawo do mararahet a pariparinyen da.

No makasdep sa anti do hanyit
(*Lucas 13:25-27*)

²¹“Maytavo sava anti a tomawag diaken so Apo o makasdep do paypatolan do hanyit asna sira o omparin so inolay no Ama ko a mian do hanyit. ²²Do ito anti araw no kapaysekasekad am aro sa anti o makavata so, ‘Apo, nananawo kami so komapet dimo as kapahbet namen so mararahet a espirito do ngaran mo as mian pa o aro a milagro a pinarin namen do ngaran mo.’ ²³Amna vatahen ko anti dira, ‘Masinchad koavaynio. Komaro kamo, inio a mararahet so pariparinyen.’

Sira o masolib kano dia solib a mayvahay
(*Lucas 6:46-49*)

²⁴“No tawo a domngey sia o vatahen ko as kaparin na sia am komparahen ko do asa ka tawo a masolib a mayvahay. Mahni o nakapatnek na sia, ta bato o soyid na. ²⁵As do kawara no mawyas a timoy as kawara no rakoh a ayo as kano mayet a salawsaw am nararayaw ava ta bato o soyid na. ²⁶As no tawo a domngey sia o vatahen ko as kadi na sia a parinyen am komparahen ko do dia solib a tawo a mayvahay do kanayan. ²⁷As do katimoy na so mawyas as kawara no rakoh a ayo kano mayet a salawsaw am nyeng a mararayaw o vahay naya.”

²⁸As do nakatayoka na mayliliak ni Jesus am oyod sa naychaknin o nakadngey ori sia, ²⁹ta mananawo dira a mian so rakoh a ipakapamarin a dia akma sira so eskriba sirawri.

No madipad a tinovatova ni Jesus
(*Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16*)

8 ¹Do nakawsok ni Jesus do tokon ori am mian sa o oyod a aro a tawotawo a minonot sia. ²As mian o asa ka madipad a nangay a domogod do salapan na a makavata sia, “An ichasi mo yaken mo Apo am

tovatovahen mo pa yaken.” ³Tinodo sia ni Jesus as kavata na sia, “Oon, as mapia ka na.” As nanyeng a mabo o dipad nawri. ⁴Niyokoyokod sia ni Jesus a di mayvahevahey nia do aran sino as kavata na sia, “Mangay ka a mapavoya do pali do nakatova mo na as katoroh mo so sakrifisio akma so mian do onotan ta a pinatolas ni Moises tapian mavoya no tawotawo o kasivog mo na a natova.”

No rakoh a saray no apohen da no sinjalo a iRoma
(*Lucas 7:1-10*)

⁵Do nakapayvidi ni Jesus do Capernaum am mian o asa ka apohen da no sinjalo no Roma a tawagan so sentorio a nachivayat di Jesus a machisiasi dia, ⁶a makavata sia, “Apo, no pachirawatan ko am tori a oyod a maymetmet a maganit as makapayhojihoji pava.” ⁷Vatan sia ni Jesus, “Mangay ta do vahay nio, ta tovatovahen ko.” ⁸Amna vinata no apohen aya no sinjalo, “Apo, mangay ka pava do vahay, ta mayanong ava o vahay namen a asdepan mo, asna tod mo na vatahen o kapia na am matova dana anti ori. ⁹Takwan yaken am maintindi ko o kapakapamarin no chirin no asa ka tawo a makayamot do kayan no adngedngeyen ko sa a matoato kaniaken as kayan da no sinjalo a mandoan ko. Ta do kavata ko so, ‘Mangay ka na,’ anmana ‘Mangay ka dia,’ am kawnotan ya, as aran sira o pachirawatan ko am parinyen da o vatahen ko.”

¹⁰Do nakadngey sia ya ni Jesus am naychaknin. Tiniban na sa o aro saya a tawotawo a omdivon sia as kavata na sia, “Vatahen ko dinio ta aran do Israel am tayto pa abo o makakma sia so karakoh no saray.

¹¹Kapanmohen nio ya ta aro sa anti o yapo do atavo a parte no mondo aya a machihanghang da Abraham, Isaac kani Jacob do paypatolan do hanyit.

¹²As sira o sivog a pinaypreparan no Dios so paypatolan naya do hanyit am ipoha sa anti do kasarisanian a paytanyitanyisan da kano paylangetngetan da do kahara no pandidiwan da.” ¹³Vatan sia ni Jesus do apohen aya no sinjalo, “Somavat ka na ta natova dana o pachirawatan mori a makayamot do saray mo.” As do oras awri am napia o pachirawatan nawri.

No ipakapamarin ni Jesus a manovatova
(*Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41*)

¹⁴As do nakangay ni Jesus do vahay da Pedro am no ina no kakovot ori ni Pedro am mian a mayongohat as kadi na makapayvanganon. ¹⁵Tinodo ni Jesus o tanoro nawri am nanyeng a mabo o kapayongohat na as kapayvangan na a omyavayava nira.

¹⁶Do mahep nawri am oyod sa aro o inangay da di Jesus a sindepan no mararahet a espirito as do kavata sia ni Jesus o

kakaro da am nyeng sa komaro as tinovatova na pa sira o atavo a magaganit. ¹⁷Do akma saya sia a pinariparin na am nakatongtong o vinata ni profeta Isaias,

“Tinovatova na sa o ganit ta as pinakaro na sa o didiwen ta.”

No raradin da no tinawagan sa ni Jesus

(Lucas 9:57-62)

¹⁸Do kaaro dawri no tawo a omdivon dira am vinata ni Jesus dira do disipolos nawri o kapayprepara da do kapayatovang da. ¹⁹Do kanam darana komaro am mian o asa ka eskriba a nangay a makavata sia di Jesus, “Apo, omonot ako na dimo do atavo a pangwanan mo.” ²⁰Amna tapian mangtokto am vinata sia ni Jesus, “Mian o maychaponged a yanan da no vinyay kano manomanok pero no Naytawo aya am arava o savatan na a vahay.”

²¹Mian pa o asa ka disipolo a nakavata sia, “Apo, omonot ako dimo amna sichangoriaw ava ta pachonongan ko pa o ama ko.” ²²Amna tinbay ni Jesus, “Nolay mo sa o logar a omsikaso so komwan do akma saya sia^b asna imo am onotan mo yaken.”

No milagro ni Jesus do kabkasan

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³Do nakasakay dana ni Jesus do falowa am minonot sa somakay o disipolos na sawri. ²⁴As do kapaybiahe daranawri am naysasalawsaw as kapaybebkas na as kasitnan na ompasakay dia o falowa dawri amna tori a makaycheh si Jesus. ²⁵Niyokay da sia no disipolos na sawri as kavata da sia, “Apo, librien mo yaten ta omned ta!” ²⁶Vatan sia ni Jesus, “Ango ichamo nio kano ango ichabo no saray nio!” As nayvangan as kamando na dia o salawsaw kano abkas ori as nyeng a mangheteng as kapaypadinak na. ²⁷Oyod sa naychaknin as kavata da sia, “Ango paro o katawo na nia ta aran no salawsaw kano abkas am anohdan da!”

No milagro ni Jesus do dadwa ka Gadareno

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸Do nakawara da Jesus do katovang nawri do kavahayan da no Gadareno am nachivayat sa o dadwa ka tawo a yapo do sementerio. Sira ya am sindepan sa no mararahet a espirito as oyod sa delikado do tawo, dawa arava o makapanahan daw. ²⁹Nangyaw sa a makavata sia, “Imo a Manganak no Dios, ango ichakey mo diamen. Kastigoan mo paro yamen sichangoriaw aran abo pa do tiempo?”

³⁰Do masngen ori daw am mian sa o aro a bago a mayvidividi,
³¹as nachisiasi sira o mararahet aya espirito di Jesus a makavata sia,

---

^b 8:22 Do Griego: Nolay mo sira o nadiman a omvovon nira no nadiman.

“An voyawen mo yamen am tovoyen mo yamen dira do bago siraya.”
³²Vatan sia ni Jesus dira, “Mangay kamo dira,” as nangay sa do bago sirawri. Kasdep da do bago sawri am naychapyapayayo sa a mayjogtos do kakarangan ori as chinamotan sa atavo. ³³As sira o mangonong ori do bago sawri am nyeng sa mayayo a mangay do kavahayan awri a mamahevahey nia o atavo sawri a naparin. ³⁴Do akma sia a naparin am nachivayat sa di Jesus o aro a tawo a machisiasi sia do kakaro narana do kavahayan dawri.

No paralitiko a tinovatova ni Jesus
(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

9 ¹Minirwa si Jesus a somakay do falowa as kapayatovang na a mayvidi do kavahayan na. ²Mian sa o nanangay di Jesus so asa ka paralitiko a ninat da do ichehan na. Do nakavoya na sia ni Jesus o rakoh aya a saray da am vinata na do maganit aya, “Manganak, masoyosoyot ka, ta tayto dana pakaboan o gatogatos mo.” ³Vatahen da no eskriba sawri do kadwan dira, “No tawo aya am tayto makavata so machikontra do Dios!” ⁴Amna do nakapanmo sia ni Jesus o mian do aktokto da am vinata na, “Ango icharahet no mian do aktokto nio. ⁵No siyo do vata nio o masonosonong a parinyen. No kavata so, ‘Tayto dana pakaboan o gatogatos mo,’ anmana no kavata so, ‘Mayvangan ka as kangay mo na!’ ⁶Amna tapian mavoya nio so matalamad o kayan no ipakapamarin do tana aya no Naytawo aya a mapakabo so gatos am vatahen ko do paralitiko aya, ‘Mayvangan ka as kahap mo so ichehan moaya as kasavat mo na.’” ⁷As nyeng a mayvangan as kasavat narana. ⁸As no tawotawo sirawri do nakavoya da sia o ipakapamarin naya am oyod sa naychaknin as kasitnan da a omdaday so Dios a makayamot do napaparin aw.

No nakatawag dia ni Jesus si Mateo
(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹Komnaro dawri si Jesus as do kayam na am navoya na si Mateo a asa ka mangolekta so bienes no gobierno no Roma a tori a maydisna do ofisina na. Vatan sia ni Jesus, “Omonot ka na diaken,” as nanyeng a maytetnek as kawnot na di Jesus.

¹⁰Do nakangay da Jesus a moyab do vahay da Mateo am nawara sa o aro a mangolekta no Roma kanira no kadwan pa a maparo a tawo a machihanghang da Jesus kanira no disipolos na saya. ¹¹Amna do nakavoya da sia ya no Fariseo sawri daw am vinata da do disipolos na, “Ango pachirayay naya koman ni Jesus dira do akma saya sia a tawotawo kanira no makagatogatos.” ¹²Nadngey na ya ni Jesus as vinata na dira, “No tawo sa a abo so ganit am kaylangan dava o manovatova, ta sira o magaganit. ¹³Pachinanawan nio o nakatolas aya a vinata no

Dios as kapanmo nio so inmonmoan na nia, ‘No ichahoho ko dinio am no kayan no somnivog a kasisien nio no kadwan asna no katod nioava parinyan sira so onotan ta sa.’^c As nawara akoava a tomawatawag dira do makavata so kapia da a tawo, ta sira o omsinchad do karakohan da a nakagatos tapian manehseh sa.”

No nanawo do kapay-ayono
(*Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39*)

¹⁴Kwanasaw am nangay sa di Jesus o disipolos ni Juan Bawtista as kahes da nia, “Ango ta yamen kanira no Fariseo siraya am masanib kami a may-ayono asna sira o disipolos mo saya am may-ayono sava.” ¹⁵Tinbay ni Jesus, “Maychangengsahen paro sa o bisita do ponsion an machichasa pa dira o naychakovot a mahakay? Amna mawara anti o araw a kabo dana dira no naychakovot aya as nawri anti o kapay-ayono da do kangсах da. Akma pa saw ta do katayto koaya machichasa dira do disipolos ko saya am may-ayono sava.”

¹⁶Vatan na pa sia ni Jesus, “Arava o tomaheb so mamid dana lamit no vayo pa lamit, ta an nia o parinyen na am payrarayawan na o vayo aya lamit as kadi da mayanongan a mayrayit. ¹⁷As arava o mapangay so vayo a vino do adan dana a panahoran a kodit, ta an nia o parinyen na am payrarayawan na o vino aya as kano mararayaw o panahoran aya, ta no vayo a vino o logar a pangayen do vayo as mahni a panahoran a niaya so di mararayaw.”

No dadwa a rakoh so saray ni Jesus
(*Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56*)

¹⁸Do katayto naya a mangononong ni Jesus dira am nawara o asa ka adngedngeyen da no Judeo. Domnogod do salapan ni Jesus as kavata na sia, “Apohen, kadiman na pa no manganak kori a mavakes. Amna an mangay ka a tomodo sia am mirwa ori a maviay.” ¹⁹Nachivan si Jesus as kanira no disipolos na saya do tawo aya.

²⁰Amna mian o asa ka mavakes a maganit a dose dana a ka kawan so kapayraraya. Nangay do tadichokoran ni Jesus as katodo na so payis no lamit na, ²¹ta vinata na do karakohan na am, “Aran katodo ko pa sia o lamit na am mapia ako na daw.” ²²Nayweswes si Jesus as do nakavoya na sia o mavakes aw am vinata na sia, “Manganak, mammo kava ta makayamot do saray mo am natova ka.” As do oras ori kanaw am natova o mavakes ori.

²³Nakarahan ya am nangay dana sa Jesus do vahay no adngedngeyen dawri no Judeo. As do nakapakarapit da daw am navoya sa ni Jesus o

---

^c 9:13 Anmana: No ichahoho ko dinio am no kasisien asna no sakrifisio nioava.

mayvinovinoho sawri do hem nadiman aya as kano tawotawo sawri a maychatanyitanyis. ²⁴Vatan sia ni Jesus dira, “Ibhes nio o parinyen nioaya as kahbet nio. Nadiman ava o metdeh aya ta tod a makaycheh.” Do nakavata na sia ya am chinayak da sia. ²⁵Kahbet da no tawotawo saya am nangay si Jesus do kwarto ori a yanan no metdeh aya a nadiman as kahap na so tanoro nawri as nanyeng a mayvanganon. ²⁶As no akmaya sia a naparin am navahey do atavo do omdivon ori daw.

No milagro ni Jesus do dadwa ka mavota

²⁷Komnaro si Jesus daw as do kaari na mayam am mian sa o dadwa ka mavota a minionot sia as kapachisiasi da dia a makavata sia, “Jesus a tayabo ni David, ichasi mo pa yamen.” ²⁸Kwanasaw do nakapakarapit da do asa ka vahay am vinata ni Jesus dira do dadwa saya a ka mavota, “Ara nio somnivog a panganohdan o katova ko dinio?” “Oon,” kon da. ²⁹Tinodo ni Jesus o mata da as kavata na sia, “Makavoya kamo na a makayamot do nakasaray nio niaken.” ³⁰As nanyeng sa makavoya. As niyokoyokod saya ni Jesus do kadi da mayvahevaheyan nia o naparin aya. ³¹Amna no pinarin da am no nakangay da a mayvahevahey nia do atavo a tawotawo.

No milagro ni Jesus do asa ka nono

³²Do kakaro darana no mavota saya am mian sa o nanangay di Jesus no asa ka tawo a di makapayliliak takwan sindepan no marahet a espirito, ³³as nakapahbet sia ni Jesus o marahet aya espirito am nakapayliliak dana o tawo aya as oyod sa naychaknin o tawotawo sirawri as kavata da sia, “Do napanmo namen am tayto pa abo o nakakma sia a napaparin do Israel!” ³⁴Amna vinata da no Fariseo sirawri, “No apohen da no mararahet a espirito o tomoroh aya so ipakapamarin ni Jesus a mapahbet sa so espirito.”

No nakasi ni Jesus nira no tawotawo

(Lucas 10:2)

³⁵As nangay si Jesus do atavo sa a kavahayan a mapawnonong so Evangelio aya no paypatolan no Dios, as nangay a mananawo do kakpekpehan da sa no Judeo a tawagan da so sinagoga as katovatova na so matatarek a ganit da no atavo a nangay sia. ³⁶As do kavoya na sira so oyod awri aro a tawotawo am natodo takwan mapanmo dava o onotan da as kabo no mapaparin da a akma say karnero a abo so machonong dira. ³⁷Vatan sia ni Jesus dira do disipolos na sawri, “No katovoyan nioaya am akmay oyod a rakoh a panyanian as kayhahawan da no manyani. ³⁸Akdawen nio pa do taydira so yanien aya o kapaytovoy na pa so aroaro a maytrabaho.”

No dose sa apostoles ni Jesus
(*Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16*)

10 ¹Tinawagan sa ni Jesus o dose saya ka disipolos na as katoroh na dira so ipakapamarin da a mapahbet so mararahet a espirito as kano manovatova. ²Nia o ngaranganan da no apostoles na saya: si Simon a tawagan da so Pedro kano kakteh na si Andres, sa Santiago kani Juan a kamanganakan sa ni Zebedeo, ³sa Felipe, Bartolome, Tomas kani Mateo a asa ka mangolekta no Roma, si Santiago pa a manganak ni Alfeo, si Tadeo, ⁴si Simon a yapo do Canaan kani Judas Iscariote a iya so mintraydor di Jesus do kwanasaw.

No nakatovoy sira ni Jesus o dose a ka disipolos na
(*Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6*)

⁵Tinovoy sa ni Jesus a mapawnonong sia o komapet do paypatolan do hanyit as kayokoyokod na nira a makavata sia, “Mangay kamoava do kavahayan sa no Hentil kano Samaritano, ⁶asna mangay kamo dira do kaydian ta a Israel a tayto minawaw a akma so kaparin no nabo a karnero. ⁷Iyangay nio a pawnnonongen dira ta no kapaypatol no Dios am masngen dana. ⁸Manovatova kamo as kapayvangan nio sira so nadiman. Sira o madipad am tovatovahen nio sa as kapahbet nio sira so mararahet a espirito do sindepan da sa, as makayamot ta libri o narisibi nio a yapo do Dios am akma saw o kadi nio mapapagan sira so sidongen nio. ⁹Manayvi kamoava so kartos, ¹⁰anmana no panadi nio kano matatarek a serserbien nio, ta no mayserbi am mayanong na saya marawat. ¹¹An mawara kamo do asa ka kavahayan am somdep kamo dira do omyavayava ninio a dawri so katdan nio a manda do kapiywa nio a komaro. ¹²Parawaten nio o bendision nio do vahay aya a asdepan nio. ¹³Dira do mapia so karisibi dinio am parawaten nio o bendision no Dios dira asna dira do di iyavayava ninio am parawaten nioava ya dira. ¹⁴Asna an komaro kamo na do asa ka kavahayan a dia minrisibi dinio am papaspasen nio o ahbek no kokod nio a nia anti so testigo a laban dira. ¹⁵As vatahen ko dinio ta do araw anti no kapaysekasekad am mapapaw anti o marawat no Sodoma kano Gomorrah as kano akmaya sia kavahayan a dia minyavayava ninio.

No manam sa a pakasisian
(*Marcos 13:9-13; Lucas 12:11-12; 21:12-17*)

¹⁶“Tiban nio ta tovoyen koynio a akmay karnero a machipanghovok dira do volaw a chito. Dawa makasolib kamo a akmay boday pero makakma kamo so voyit a abo so rarayawen kano atetekan. ¹⁷Katanggalen nio ta mian sa anti o mapakalaboso dinio as mangay ninio a isalap

do adngedngeyen da sa as kapakatanotanoro da dinio do sinagoga da sa. ¹⁸Iyangay da anti nio a pasalapen do patol sa kano gobernador a makayamot do kawnot nio diaken as do diaya am mapawnonong nio o Evangelhelio dira kan dira do Hentil. ¹⁹As an mian kamo na do salapan da am ichavakel nioava an ango vatahen nio, ta itoroh anti dinio o mayanong nio a vatahen, ²⁰ta no vatahen nioaya anti am tanyan nioava anti ta yapo anti ya do Espirito no Ama nio a Dios. ²¹Mian sa anti o mapadiman so mismo da kakteh. Mian sa o ama a mapadiman so anak da as aran sira o kamanganakan am kontrahen da sa o inyapoan da as kapadiman da nira. ²²Paytavotavoan da anti nio a kontrahen a makayamot diaken. Amna an sino o mayagwanta a manda do kavosan na am malibri sa. ²³An atetekan daynio do asa ka kavahayan am mangay kamo do matarek. Vatahen ko dinio ta manam pa kano kapawnonong nio sia do atavo a kavahayan do Israel am mawara dana anti o Naytawo aya.

²⁴“No nanawhen am matoato ava kano omnanawo sia a akma so kadi na matoatoan no pachirawatan kano apohen na. ²⁵An pakakmahen da so maistro o estudiante na anmana no pachirawatan do apohen am makakniknin ava ya. Dawa an yaken a Apohen nio as tawagan da so Beelzebul anmana apohen no mararahet a espirito am chapanngo nio paro pa a omonot diaken?”

Voyvoh o Dios a logar a ichamo

(Lucas 12:4-7)

²⁶As vatan pa sia ni Jesus, “Ichamo nio sava o tawotawo, ta arava o tayotayohen a di anti maytotwaw, ta atavo a sekreto am mapanmo do kwanasaw. ²⁷No vatahen ko saya dinio do kayateyatenan na am ipapanmo nio anti do atavo a tawo as no inakaak ko sa dinio am ipananawo nio do kadngeyan sia no atavo. ²⁸Ichamo nio sava o omdiman so karakohan as di makadiman so pahad asna no ichamo nio am no makararayaw so karakohan kano pahad do inferno. ²⁹Sira o oyod a dedekey so balor a manomanok am idid na saya no Dios a pachonongan. ³⁰Asna chapanngo no kapachonong na dinio? Ta aran no mismo a vidang no book nio am mapanmo na. ³¹Dawa mavakel kamoava, ta rakorakoh o balor nio kano aran pira so vidang a manomanok.

³²“An sino di machisnek niaken am ipachisnek koava anti do salapan no Ama ko do hanyit. ³³Asna an sino o machisobna niaken am ipachisobna ko pa anti do Ama koaya do hanyit.

No kawnot di Cristo aran do kadimanan

(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Pangayen nioava do aktokto nio o nakawara ko a tomoroh so mapia anod, ta no kakawyoran na am nawara ako a manangay so pakayapoan

no kasisiay. ³⁵Ta masisiay sa o familia a makayamot diaken. Machikontra sa o kamanganakan do inyapoan da as machikontra sa o anaken a mavakes do ina no kakovot da. ³⁶No komontra sira so omonot diaken am sira o romanes da sa lipolipos. ³⁷An sino o mapanmanma so inyapoan kano kamanganakan kaniaken am maparin ava a disipolo ko. ³⁸An sino o di makawnot diaken do aran kadimanan am maparin ava a disipolo ko. ³⁹Ta an sino komita sia o tanyan na pakamian am payrarayawan na o viay na asna an sino ombo so viay na do tana aya a makayamot diaken am makarawat pa anti so somnivot aya a viay.

⁴⁰“An sino o omyavayava dinio am yaken o mismo da sincharan kano rawaten, as an sino o manganohed diaken am no Ama koaya o tayto da panganohdan. ⁴¹No mapia so kasinchad kano karisibi so pachirawatan no Dios a makayamot do kapaypachirawatan sia no Dios am makarawat anti so vahes a marawat no asa ka mayserbi do Dios, as no omrisibi kano omsinchad do asa ka mapia tawo a makayamot do kapia na am makarawat pa anti so vahes a marawat no asa ka mapia tawo. ⁴²As katovidan nio ta an sino o tomoroh so aran asa ka baso a danom do m'ahbo dana dira do omonot aya diaken am mabo ava anti o marawat na a vahes na.”

No nakapasigoro sia ni Juan Bawtista o komapet di Jesus
(*Lucas 7:18-35*)

11 ¹Do nakatayoka ni Jesus a omyokoyokod nira no dose saya a ka disipolos na am nangay a mananawo do omdivon sawri a kavahayan.

²As do nakadngey na sia ni Juan Bawtista a mian kanaw do kalaboso o komapet saya di Jesus am napaytovoy so disipolos na a mangay di Jesus a omahes nia, ³“Ivahey mo pa diamen an ara dana imo o vatahen aya ni Juan a mawara a yapo do Dios anmana panayahen namen pa o kawara na.” ⁴Tominbay si Jesus a makavata sia dira, “Mayvidi kamo as kavahevahey nio nia di Juan o atavo sa a tayto nio mavoya kano madngey. ⁵Makavoya dana sa o mavota. Makayam dana sa o mapiday. Natova o madipad as makadngey dana sa o makoteng. Sira o nadiman am mirwa sa maviay as pawnonongen dira do makasiasi o Evangelio aya. ⁶As ay so kapalak da kano kasoyot da no masaray niaken a abo so kamadamadanan.”

⁷Do nakakaro darana no disipolos sawri ni Juan am sinitnan na pangonongan ni Jesus o komapet di Juan dira do aro sawri a tawotawo. Vinata na, “Sino o inangay nioaya adngeyen do desierto. Do vata nio paro as tod sia akma so viawo a omonot do pasayawan sia no salawsaw? ⁸Nakavoya kamo paro so asa ka tawo a mapia so bihis? Omba, ta sira o mabihis am mian sa do palasio a mapaydamnay so karakohan

da. ⁹No navoya nioaya am asa a ka profeta amna tod ava sia a profeta, ¹⁰ta nia o vatahen no nakatolas a komapet sia,

‘Tiban mo ta tovoyen ko anti sia a manma kanimo a mayprepara so kawara mo.’

¹¹As vatahen ko dinio ta do atavo dana nawara a tawo am arava o maypato pa kani Juan Bawtista aya, pero no asa do m'ahbo dana do paypatolan no Dios am matoato pa kania. ¹²As nakayapo do kasitnan ni Juan Bawtista a mananawo am maysosodib sa kano posposan da o kapachangay da do paypatolan aya no Dios. ¹³Ta do tiempo aya ni Juan am nakatongtong o pinatolas sa ni Moises as kanira no profeta a komapet do paypatolan aya no Dios, ¹⁴ta si Juan o pinapanmo dawri a mawara a manam kano kawara no Mesias as iya o vata nioaya a si Elias a tayto nio a panapanayahen. ¹⁵Dawa kapiahen nio o kapanngay nio kano kaintindi nio sia.”

¹⁶Vatan sia ni Jesus, “Ango paro o pakomparan ko so tawo sichangoriaw. Maparin ko saya pakomparahen do kametdehan a mayayam do rarahan a makavata sia, ¹⁷‘Maytogtog kami so kanta do ponsion am ichakey nioava as alit no kaskeh nio no kanta do nadiman.’ ¹⁸Nia o kaparin no tawo sichangoriaw a abo so ipakamia da, ta si Juan Bawtista do nakapay-ayono na am parohen da as kavata da so kayan no marahet a espirito sia. ¹⁹As no Naytawo aya a di may-ayono am parohen sia as kavata da sia o kaymot na do kanen kano inomen as kapachisagel na dira do maparo saya a mangolekta no Roma kano makagatogatos. Amna no kasolivan no Dios am mavoya do pariparinyen na sa.”

No kavahayan sa a dia nanganohed di Jesus

(Lucas 10:13-15)

²⁰As sinitnan sa ni Jesus a ichahoya o tawotawo do kavahayan sawri a pinamarinyan na so aro a milagro am kayan no kaskeh da pa a manehseh no gatogatos da. ²¹Vinata na, “So pangananawa no pamandan nio a tawotawo no Corazin kano Betsaida! Ta an no makakniknin sa a pinarin ko dinio as naparin sa do kavahayan no Tiro kano Sidon am nanehseh sawri as kayan no kavoyan sia dira. ²²Amna ara kamoava nanehseh, dawa mapapaw anti o hosga no Sidon kano Tiro. ²³As inio a tawotawo do Capernaum a omahahaw so kaoyod nio anti a mato am ipoha kamo anti do infierno. Ta an no navoya nioaya a makakniknin a pinarin ko as navoya da no tawotawo no Sodoma am navidin a dia nararayaw a manda sicharaw. ²⁴Amna vatahen ko dinio ta do ito a araw no kapaysekasekad am mapapaw anti o marawat a hosga no Sodoma as kaninio.”

No somnivog a kapaynehah

(Lucas 10:21-22)

²⁵Do katayoka na nia am nachahoahok si Jesus a makavata sia, “Mamahemahes ako dimo mo Ama a imo so Apohen do hanyit kan do tana

aya, takwan no di mo pinapanmo dira do makavata so kasosolib da kano kato no pinachinanawan da am tayto mo pinapanmo dira do dekey so pinachinanawan. ²⁶Ta nia mo Ama o sivog a mian do mapia a inolay mo.

²⁷“Pinainkargado na diaken no Ama ko o atavo. Arava o makasinchad sia so hosto o Manganak aya an dia voyvoh o Ama, as alit pa no kabo no makasinchad sia so hosto o Ama aya an dia voyvoh o Manganak aya as kanira no pidien na a makasinchad sia.”

²⁸Vatan pa sia ni Jesus, “Mangay kamo diaken, inio atavo a karahmetan kano malijat dana a komita so karadinepan, ta yaken o makatoroh dinio so somnivog a kapaynehah. ²⁹Rawaten nio o inolay ko dinio as kachita nio so kawnot nio diaken, takwan mahbo kano matanoy o kaparin ko. Niaya o ichaparin nio a mian so kaydamnayan no aktokto. ³⁰Takwan no inolay ko dinio am ichaydamnay as no pawnotan ko am makasoyosoyot.”

No nanawo do komwan do araw no kapaynehah

(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

12 ¹Do naypisa do araw no kapaynehah do katori da manahan do katrigoan da Jesus kano disipolos na am mapteng sa o disipolos saya as nanghap sa so trigo a kanen da. ²Do nakavoya da sia no Fariseo sirawri am vinata da, “Ango pasadan da sia no disipolos moaya o onotan ta a komapet do araw no kapaynehah.” ³Vinata dira ni Jesus, “Nalir nio paro pava o komapet di David kanira no rarayay na do nakapteng da? ⁴Nangay sa do vahay no Dios as kahap sia ni David a kanen da o tinapay ori a tinoroh do Dios a nia so dia parin a kanen no aran sino a tawo a katadkan da no papali. ⁵As kano mapanmo nio paro pava o nakapasada da sia no papali do templo o pinatolas ni Moises do kapaytrabaho da do araw aya no kapaynehah asna kadi da makagatosan do akmaya sia a parinyen da? ⁶Vatahen ko dinio ta tayto dana a nawara o matoato as rakorakoh so anohed a onotan kano onotan sa do templo. ⁷Ta an naintindi nio o inmonmoan no vatahen no nakatolas a makavata sia, ‘Nawri o ichahoho ko dinio o somnivog a kasisien nio no kadwan asna no katod nioava parinyan sira so onotan ta sa,^d am akosahen nio sava o di nakagatos. ⁸As kapanmohen nio pa ta no Naytawo aya o mayanong a adngeyen do onotan sa do araw aya no kapaynehah takwan iya o Apohen a makapaynolay dia.”

No maychalekalen so tanoro a tinovatova ni Jesus

(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

⁹Komnaro si Jesus dawri as kangay na do asa ka kakpekpehan no Judeo a abnekan da so sinagoga. ¹⁰Mian dawri o asa ka tawo a

^d 12:7 Anmana: No ichahoho ko dinio am no kasisien asna no sakrifisio nioava.

maychalekalen so tanoro as kadi na makalanetan sia. As mian pa sa daw o tawo a manta so kaparahtan da si Jesus a minahes nia, “Mayanong paro do onotan taya o kapanovatova do araw aya no kapaynaynehah?”¹¹ Vatan sia dira ni Jesus, “Ara paro dinio o di librien so karnero na a nagagtos aran do araw no kapaynaynehah?”¹² An librien sa o karnero do araw no kapaynaynehah am chapanngo no kapayanong no kapamarin dia so mapia o tawo a rakoh so balor?”¹³ Vatan sia ni Jesus do mian aya so ganit, “Laneten mo o tanoro moaya.” As kalanet na sia am nanyeng dana a mapia as kapachalit narana do viit naw.¹⁴ Komnaro sa o Fariseo siraya as kapayplano da so kadiman da si Jesus.

No pinidi no Dios a tinovoy na do mondo aya

¹⁵Do nakapanmo sia ni Jesus am komnaro do logar awri as oyod sa aro o minonot dia as tinovatova na sa o mian so ganit,¹⁶ as kayokoyokod na nira do kadi da mayvahevaheyan nia o komapet sia.¹⁷Do niaya am nakatongtong o vinata na kaychowa no Dios a pinapanmo na di profeta Isaias,

¹⁸“Niaya o tinovoy koaya a pinidi ko. Iya o ichaddaw ko as kano oyod ko a ipakamia. Parawaten ko anti sia o Espirito ko as pawnonongen na anti dira do atavo a tawotawo o plano ko a om libri sira.¹⁹Madngey ava anti sia a maychirin so marahet anmana machidibati as madngey ava do rarahan a mangyangyaw.²⁰Paynolayen na sava anti o makakaha dana so saray kano mahbo dana as abo so mapaparin. Oyod anti matanoy kano masisien dira a manda do kaparin na mapaytetnek so somnivotog aya mahosto a kakawyoran.²¹As makayamot anti sia am mian anti o panapanayahen da no atavo a tawotawo.”

Si Jesus as kani Beelzebul (*Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23*)

²²Mian o inangay da di Jesus a asa ka tawo a sindepan no marahet a espirito a mavota kano di makapayliliak. Tinovatova na sia ni Jesus as nyeng dana a makavoya as kano makapayliliak.²³Oyod daya pinaychaknin no aro sirawri a tawotawo as kavata da sia do kadwan dira, “Niaya dana paro o panapanayahen taya a tovoyen diaten no Dios a tayabo ni David?”²⁴Do nakadngey da sia ya no Fariseo sirawri am vinata da, “No ipakapamarin naya a mapahbet so marahet a espirito am yapo di Beelzebul a apohen da no mararahet a espirito a si Satanas.”²⁵Amna do kapanmo sia ni Jesus o mian do aktokto da am vinata na dira, “No paypatolan a sirasira so maylalaban am maypakaha a akma so kararayaw no asa ka familia anmana asa ka komavahayan a di maysosondo.²⁶As an si Satanas as labanen na sa o mismo na sa rarayay am maypango

kapaytetnek no ipakapamarin na. ²⁷An oyod o vatahen nioaya a kapahbet ko so marahet a espirito do ayet ni Satanas am ara nio paroava vatahen o kaniaya no kaparin da no rarayay nio saya a mapahbet so marahet a espirito? Nia o mismo a tombay so vatavatahen nio saya. ²⁸As an ara do ipakapamarin no Espirito no Dios o kapakapahbet ko so marahet a espirito am no kapaypatol no Dios am tayto dana a somnitnan dinio.

²⁹“As mapanmo nio o kabo no makahap so warawara no asa ka tawo a mian so mapia gwardia, amna an mawara o rakorakoh pa kania so ipakapamarin as kahap na so armas do gwardia aya am arava o mapaparin na as mahap o warawara na.

³⁰“Sira o di machangay diaken am sobnahren da yaken as sira o di machisidong diaken am valavalaten da o trabaho ko. ³¹Dawa vatahen ko dinio ta no atavo a gatos kano kapakachirichirin so machikontra do Dios am maparin a kapakaboan asna no kapaychirichirin so machikontra do Masanto a Espirito am kapakaboan ava. ³²No kapakachirichirin so machikontra do Naytawo aya am maparin pa kapakaboan asna no makachirichirin so machikontra do Masanto a Espirito am kapakaboan ava do viay na do tana aya as kano manda anchowa.

No kasincharan so mapia a tawo

(Mateo 7:16-20; Lucas 6:43-45)

³³“Masinchad o kayo do asi na, ta mian o omsi so maparin a kanen as mian o omsi so dia parin a kanen, ³⁴as makayamot ta marahet kamo so kaparin am maypango o kapaychirin nio so mapia an marahet o mian do aktokto nio! Ta an ango o mian do aktokto no asa ka tawo am nawri pa o pavatahen na. ³⁵No mapia a tawo am mapia o vatahen na a makayamot do kasivog na mapia asna no somnivog a marahet a tawo am marahet o vatahen na a makayamot do kaniaya no sivog a kaparin na. ³⁶Vatahen ko dinio ta do ito a araw no kapaysekasekad am atbayen anti no aran sino o atavo a nachirichirin na a abo so sinmo. ³⁷Ta no mismo nio sa vinata o omproyba do karahet anmana kapia nio a tawo.”

No pamandan da no maskeh a manganohed

(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

³⁸Mian sa o eskriba kano Fariseo a omahes nia o kapamarin na so milagro a pavoyan na nia o kayapo na do Dios o ipakapamarin na. ³⁹Amna vinata dira ni Jesus, “Sira o mararahet so parinyen kano tomnadichokod do Dios o mangahes so milagro amna arava o ipavoya dira katadkan no akma so naparin ori di Jonas kaychowa. ⁴⁰Ta akma so nakayan ni Jonas do vodek ori no royong so tatdo karaw kano tatdo kahep am tatdo anti a karaw kano mahep o kayan no Naytawo aya do irahem no tana. ⁴¹As do ito araw no kapaysekasekad am maytetnek

sa anti o tawotawo do Ninive a testigo a laban dinio takwan nasolib saya manehseh do nakadngey da si Jonas asna inio am ara kamoava manehseh a aran do katayto aya no machipanghovok dinio a matoato kani Jonas. ⁴²As alit na pa anti no kapaytestigo no reyna awri a yapo do Sheba a laban dinio, ta aran oyod a mavawa o kavahayan na am inangay na adngeyen o kasolivan ni Solomon asna inio am ara nioava adngeyen o mangononong aya dinio a matoato pa kani Solomon.”

No kapayvidi no marahet a espirito do pinakaroan na
(*Lucas 11:24-26*)

⁴³Vinata ni Jesus, “No asa ka marahet a espirito a pinahbet am matodin ava o ngayan na as do kabo no paynehahan na, ⁴⁴am mayvidi anti do pinakayapoan naya. Do kavoya na anti so kaydamnay no tawo aya, ⁴⁵am mangay a manrara so papito pa ka rarayay na a espirito a maraherahet pa kania a somdep do tawo aya. As no makasi aya tawo am maharahara pa o kaparin na kano nanma nawri a kaparin. Akma pa sawri anti o maparin do tawotawo sichangoriaw a makagatogatosen.”

No somnivog a ina kano kakakteh sa ni Jesus
(*Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21*)

⁴⁶Do katayto na pa mangononong dira do tawotawo sa dawri am nawara o ina na kanira no kakakteh na sawri a mahahakay a makey a mangay a machisisirin sia. ⁴⁷Vatan da sia di Jesus, “Tayto sa ina mo kanira no kakakteh mo do gagan a makey a machisisirin dimo.” ⁴⁸Amna vinata ni Jesus, “Sino o ina ko as sango o kakakteh ko,” kwana, ⁴⁹as katongdo na sira so disipolos na as kavata na sia, “Niaya sa o ina ko kanira no kakakteh ko. ⁵⁰Ta an sino o omparin so inolay no Ama ko a mian do hanyit am sira o somnivog a kakakteh ko kano ina ko,” kwana.

No parabola no tinokos
(*Marcos 4:1-12; Lucas 8:4-10*)

13 ¹Do araw ori am komnaro si Jesus do vahay awri as kangay na do kanayan a maydisna as kasitnan na a mananawo. ²As do kaoyod da aro no nakpeh sia a tawotawo am somnakay do asa ka tataya as kapaydisna na as sira o tawotawo sirawri am navidin sa tomnek do kanayan awri. ³As sinitnan na sa pangononongan a manerbi so matatarek a parabola. Vinata na, “Mian o asa ka tawo a nangay a manokos. ⁴Do tinokos naya am mian o nangay do pananahanan a nia so chinan da no manomanok. ⁵Mian sa o nagagtos do kabatoan a nia so nakalo a tomovo, ⁶amna do kakohat no araw am nahayo sa takwan nakayamot sava ya so mapia. ⁷Mian sa o nangay do kamanolokan a nia so nakalo a madiman do kahonghong dira no pachisohotan dawri. ⁸As

mian sa o natokos do mapia tana a nia so napia so katovotovo as kapakasi na so oyod a aro. Mian sa o nakasi so tatdo a poho, mian sa o anem a poho as kano yatoyatosen.” ⁹Do pinakavosan sia ni Jesus am vinata na, “Kapiahlen nio o kapanngey nio kano kaintindi nio sia.”

¹⁰Kwanasaw am nangay sa di Jesus o disipolos na sawri a omahes nia, “Ango panahanan mo sia do parabola o ipananawo moaya.” ¹¹Vatan na sia dira, “Mapia kamo ta ipapanmo dinio o komapet do paypatolan no hanyit asna dira do kadwan aya am ipapanmo ava dira. ¹²Takwan an sino o manngey as kapanganohed na am mayparakoh o nanawan sia asna sira o dia manngey as kadi da manganohdan am pakarohen pa o ichapatak da. ¹³As no pakayapoan no kapanerbi ko so parabola dira am takwan mavoya dava o tiban da as maintindi dava o adngeyen da. ¹⁴No kaparin daya am akma so mian do pinapanmo ni profeta Isaias do kavata na sia, ‘Oyod o kadngey nio sia amna maintindi nioava. Mavoya nio am masinchad nioava. ¹⁵Ta sira o tawo aya am makehnet o oho da. Mapia ava o kapanngey da as mapia ava o kapanidib da. Ta ichakey dava yaken a mavoya as ichakey dava yaken a adngeyen. Ta ichakey dava mapanmo o kakawyoran, ta tarek sa manganohed as kalibri ko sira, kwana no Dios.’

¹⁶“Asna inio,” kwana ni Jesus do disipolos na saya, “am mapalak kamo ta tayto kamo makavoya as kano makadngey. ¹⁷Vatahen ko dinio ta aro sa o profeta kano tawotawo sa no Dios kaychowa a nahoho a makavoya kano makadngey so tayto nio saya a mavoya kano madngey amna navoya dava kano nadngey da sava ya kanaw.

No inmonmoan no parabola no tinokos
(*Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15*)

¹⁸“Adngeyen nio ta niaya o ichakey na pawnonongen no parabola ori no manokos. ¹⁹No votoh sawri a natokos do panahanan am irepresenta na sa o makadngey so nanawo aya a komapet do paypatolan no Dios a dia makaintindi so madngey dawri as makayamot do kadi da makaintindian sia am iyangay naya pakarohen dira ni Satanas. ²⁰As no nangay awri do kabatoan am irepresenta na sa o makadngey so nanawo aya a oyod a masoyot nia, ²¹pero nakatneb ava ya dira so mapia, dawa do kawara no pakasisian kano katetek dira a makayamot do onotan daya am masonong da ya tadichokoran. ²²As no nangay sawri do kamanolokan am irepresenta na sa o omrisibi so nanawo aya amna makayamot do matatarek a ichalijat da kano kahoho da no kaynakman am katavonan o saray daya as kadi darana makatovoan. ²³As no natokos do mapia a tana am irepresenta na o manngey so nanawo aya as kapia no kaintindi da sia as kapakatovo da nia a mian so kavoyan sia dira a akma so kapakasi no nimoha aya so tatdo a poho, anem a poho anmana yatoyatosen.”

No parabola no tamek

²⁴Pinawnonong pa ni Jesus o akmaya sia parabola. “No kaparin no paypatolan no hanyit am akma so asa ka tawo a naymoha so trigo. ²⁵Asna do mahep do kapakaycheh darana no tawotawo am nangay o kakontran na a manokos so tamek. ²⁶Asna do nakatovo no trigo ori am nachirayay a tomovo o tamek, ²⁷as no pachirawatan na sirawri no naymoha awri am nangay sa dia as kavata da sia, ‘Apothen, do vata namen as trigo o tinokos mori asna dino paro pinakayapoan no aro ori a tamek a machisagel.’ ²⁸‘No kakontran ta o minarin sia ya,’ kwana no naymoha awri. Vinata da no pachirawatan na, ‘Ichakto mo an iyangay namen a botboten o tamek saya?’ ²⁹‘Omba,’ kwana no naymoha awri, ‘ta tarek a machirayay o trigo do tamek ori an botboten nio sa. ³⁰As inolay nio na sa tomovo, ta do panyanien dana anti am vatahen ko anti dira do manyani o kapanma da sia pakarohen o tamek ori as kapaychabedbedbed da sia sosohan. Asna no trigo am nawri o ahapen a onongan.’ ”

No parabola no dekey a votoh (*Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19*)

³¹Pinawnonong na pa ni Jesus o akmaya sia a parabola. “No kaparin no paypatolan no hanyit am akmay oyod a dekey a votoh a nimoha no asa ka tawo do takey na. ³²As do nakatovo na nia am nayrakorakoh a kayo a inangayan da no manomanok as kapamarin da dia so otioyan da do yangaw na sa.”

No parabola no libadora (*Lucas 13:20-21*)

³³Pinawnonong na pa ya ni Jesus dira. “No kaparin no paypatolan no hanyit am akmay libadora a pinasagel no asa ka mavakes do masahen na arina a nia so napaimoay sia atavo.”

³⁴Atavo o pinawnonong saya ni Jesus dira do tawotawo sirawri am parabola, ³⁵a nia so pinakatongtong no vinata no asa ka profeta a akma sia,

“Pangononongan ko sa anti so parabola as inanawo ko dira o di pa napanmo a nakayapo pa do nakamaog so mondo.”

No inmonmoan no parabola no tamek

³⁶Chinaroan sa ni Jesus o aro saya tawotawo as kasdep na do asa ka vahay. As nangay sa sia o disipolos na sawri a omahes nia o komapet do parabola ori no trigo kano tamek. ³⁷Vatan na sia dira ni Jesus, “No manokos aya so mapia a votoh am no Naytawo aya. ³⁸No paytokosan naya am no tawotawo do mondo aya. As no mapia ori a votoh am sira o machangay do paypatolan no Dios. As no

tamek sirawri am no machangay di Satanas, ³⁹a iya so manokos aya so tamek. No panyanien am do ito araw no kapaysekasekad as no manyani saya am sira o angheles. ⁴⁰As akma so kapoha so tamek ori do apoy am akma pa sawri anchowa o parinyen dira do machangay di Satanas. ⁴¹Tovoyen sa anti no Naytawo aya o angheles na a omahap sira o tawotawo a manentasion as kanira no atavo a mamariparin so marahet, ⁴²as kapoha nira do apoy a dawri so paytanyitanyisan kano paylangetngetan da do mahara a pandidiwan da. ⁴³As sira anti o tawotawo no Dios am makakniknin anti o payvadiwan da do paypatolan no Dios a Ama da. Kapiahen nio o kapanngey nio kano kaintindi nio sia.

No parabola no tinayo a vohawan

⁴⁴“No paypatolan no hanyit am komparahen ko pa do vohawan a natayo do asa ka takey. Do nakavoya na sia no asa ka tawo am pinirwa na bonbonan as do soyot na am inangay na idakaw o atavo a miniminyan na as kangay na somadiw so takey ori a yanan no vohawan aya.

No parabola no perlas

⁴⁵“No paypatolan no hanyit am maparin pa komparahen do asa ka tawo a manta so sadiwen na perlas. ⁴⁶As do nakapakavoya na so perlas a oyod a rakoh so balor am somnavat a maydakaw no atavo a miniminyan na as kangay na somadiw sia o perlas aya.

No parabola no sagap

⁴⁷“No paypatolan no hanyit am maparin pa komparahen do asa ka sagap a nakahap so matatarek a klase no among. ⁴⁸As do nakapno na no sagap aya am inangay da no managap ori do kanayan as kapidi da sia hapen o among as kapoha da nia o abo so sinmo. ⁴⁹Akma pa sawri anti o mismo a kaparin na do panawdian sia no tiempo, ta mawara sa anti o angheles a mapaytaywawa sira so tawotawo no Dios as kanira no di na sa tawo, ⁵⁰as kapoha nira anti do apoy a dawri so paytanyitanyisan kano paylangetngetan da do mahara a pandidiwan da.”

⁵¹Ahsan nira ni Jesus, “Ara nio sa maintindi o pinangononongan ko saya?” “Oon,” kon da. ⁵²Vatan na sia dira, “An mian o tawo a makapanmo so nakatolas a Chirin no Dios as machinanawo pa do pawnonongen ko saya a komapet do kapaypatol no Dios am maparin na sa nanawhen o kadwan a tawo. Ta akma sia o asa ka tawo a aro so serserbien a adan kano vayo a makaparin sia ipananawo o adan narana mapanmo kano vayo na mapanmo a kakawyoran.”

Si Jesus a di da nirisibi no kaydian na sa do Nazareth

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

⁵³Do nakakavos ni Jesus a mananawo so akma sawri a parabola am komnaro dawri, ⁵⁴as kapayvidi na do pinayrakorakohan na a kavahayan

a mananawo do kakpekpehan da. Do nakadngey da sia a mangononong am pinaychaknin da o kasolivan na as kavata da sia, “Yapo paro dino o kasolivan naya kano makakniknin aya ipakapamarin na. ⁵⁵Ta tod paroava sia o manganak no karpentero? As si Maria paroava o ina na? As masinchad ta sa so mapia sa Santiago, si Jose, si Simon kani Judas a kakakteh na. ⁵⁶Aran sira pa o kakakteh na a mavavakes am masinchad ta sa, ta kaydian ta saya. Asna ango iyan no ipakapamarin kano kasolivan na.” ⁵⁷As makayamot dia am pinanganohdan dava sia. Amna vinata ni Jesus dira, “Alit na ya no asa ka profeta, ta mapia o kasincharan sia a katadkan do mismo na kavahayan kano vahay.” ⁵⁸Do kadi daya sincharan sia do kavahayan naya am aro ava o milagro a pinarin na daw.

No nakadiman ni Juan Bawtista

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

14 ¹Do tiempo ori kanaw am nadngedngey ni Patol Herodes do Galilea o komapet do pariparinyen sawri ni Jesus. ²As vinata na dira do ofisiales na sira, “Si Juan Bawtista ya a minirwa a maviay! Ta tayto sia o makakniknin a ipakapamarin!” ³Vinata na ya ni Herodes takwan manam kania am pinakalaboso na si Juan Bawtista do mando ni Herodias a iya so nipohes na kakovot no kakteh na a si Felipe. ⁴Ta si Juan am vinata na di Herodes, “Rakoh o sadan mo do nakakovot mo so kakovot aya no kakteh mo.” ⁵Do nayendes a tiempo am chinita sia ni Herodes a ipadiman amna ichamo na sa o oyod sawri aro a tawotawo a omsinchad di Juan Bawtista aya a asa ka profeta. ⁶Amna do nakapanilibra ni Herodes am tomnada o anak ni Herodias a mavakes a nia so oyod da pinakamia da Herodes kanira no bisita na sira. ⁷As do nakatayoka na tomada am vinata ni Herodes do kanakan aya, “Iyahes mo diaken o aran ango a ichakey mo, ta promisa ko dimo o katoroh ko nia dimo!” ⁸As makayamot di Herodias a minyokoyokod so anak naya am vinata na di Herodes, “No akdawen ko am no oho ni Juan Bawtista do bandiha.” ⁹Oyod na ya chinangsah ni Herodes amna makayamot do promisa nawri do salapan da no aro sawri a tawo am napaoon. ¹⁰As napaytovoy so omaktek so lagaw ori ni Juan a tori do kalaboso. ¹¹As pinangay da o oho naya do bandiha as katoroh da nia do kanakan aya as karawat na sia am inangay na do ina naya a si Herodias. ¹²No karakohan ni Juan am inangay da hapen no disipolos na sawri a ivovon. Do nakatayoka da a omvovon sia am inangay daya ivahey di Jesus.

No milagro a kapakan sia ni Jesus o 5,000

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-15)

¹³Kadngey sia ya ni Jesus am nayfalowa sa a mangay do asa ka logar a kasirasira na kano disipolos na sa. Amna mapanmo da ya no tawotawo

sa do omdivon sawri a kavahayan am minayam sa a omonot di Jesus.
¹⁴As do nakapakaraya na am navoya na sa o oyod saya aro a tawotawo as oyod na sa chinasi as tinovatova na sira o magaganit.

¹⁵Do kapaypamakoyab naranawri am nangay sa di Jesus o disipolos na sawri a makavata sia dia, “Mahep dana as marayi pa o yanan taya do kavahayan. Dawa mapipia an pawdien mo na sa o tawotawo saya tapian mangay sa manadiw so kanen da.” ¹⁶Amna vinata ni Jesus dira, “Pakarohen nio sava asna torohan nio sa so kanen da.” ¹⁷“No voyvoh a mian dia am dadima ka tinapay as kano dadwa ka among,” kon da no disipolos saya. ¹⁸Vatan sia ni Jesus o kangay da nia dia. ¹⁹Niyokoyokod sa ni Jesus o tawotawo sirawri do kapaychadisdisna da do kadibobotan ori as kahap sia ni Jesus o dadima aya ka tinapay as kano dadwa ka among as katangay na do hanyit a mamahemahes as kakchikchid na so tinapay saw as katoroh na nia dira do disipolos naw a payatayen da. ²⁰Mabsoy sa atavo am nikpeh da no disipolos o panda daw am mian pa o mapno pa do dose ka alat. ²¹As no vidang da no kominan saya am manga dadima sa livo a ka mahahakay a katadkan da no kametdehan kano mavavakes.

No nakayam ni Jesus do abkas
(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

²²Nakarahan ya am niyokoyokod sa ni Jesus o disipolos na saya a manma a mayatovang do falowa do katori na pa mapaveavek sira o tawotawo sawri. ²³Do nakakaro darana am nangay do asa ka tokon a machahoahok as naychatani daw a manda do kamahep naranawri. ²⁴Asna no disipolos sawri am tori sa do hovok no biahe dawri as oyod a mabkas kano mayet o salawsaw. ²⁵As do malatiat ori am nangay si Jesus dira a mayam do abkas. ²⁶As do kavoya da si Jesus no disipolos saya a mayam do abkas ori am oyod sa namo as kapangyaw da a makavata so kaanito no mavoya daya. ²⁷Amna nanyeng na vatahen ni Jesus, “Mamo kamoava asna makangdet kamo, ta yaken ya!”

²⁸Vatan sia ni Pedro, “Apo, an ara sivog o kaimo na am tawagan mo yaken a mangay dimo.” ²⁹“Ka dia!” kwana ni Jesus, as gomintin si Pedro do falowa aya as kasitnan na mayam a mangay di Jesus. ³⁰Amna do nakavoya na so rarakoh ori a abkas am namo as kasitnan na omned. Nangyaw a makavata sia di Jesus, “Apo, librien mo pa yaken!” ³¹As nanyeng sia pondanan ni Jesus as kavata na sia dia, “Tayto dekey o saray mo. Ango di mo sarayan niaken.” ³²Kasakay da do falowa ori am nyeng a mangheteng. ³³As sira o mian do falowa ori am nidaday da sia a makavata so, “Sincharan namen o kasomnivog na imo no Manganak aya no Dios.”

No nakapanovatova ni Jesus so aro do Genesaret do
nakatodo da so laylay na
(Marcos 6:53-56)

³⁴Do nakapayatovang da am nakaraya sa do Genesaret. ³⁵As do nakasinchad da si Jesus no tawotawo sawri daw am nyeng da

pamahevahey do omdivon saw a kavahayan as inangay da sa di Jesus o atavo sa a magaganit. ³⁶As no pinachisiasi da di Jesus am aran no katodo da pa sia no magaganit sirawri o payis no laylay na, as natova sa atavo o tomnodo sia.

**No kapangananawa no kawnot do chinaydadakayan sa anohdan as dia
no Chirin no Dios
(Marcos 7:1-13)**

15 ¹Mian sa o Fariseo kano eskriba a yapo do Jerusalem a nangay di Jesus a makavata sia, ²“Ango pasadan da sia no disipolos mo saya o onotan ta sa Judeo do komwan do kapavanaw an manam a koman.” ³Atbayan sira ni Jesus, “Onas na ango pasadan nio so mando no Dios as kanawri no onotan nio o chinaydadakayan da sia no apoapo nio sira. ⁴Ta no vatahen no Dios am, ‘Torohan mo so anib kano onor o ama mo kano ina mo,’ as kano vatahen na pa ta, ‘An sino di omanib so ama na kano ina na am logar a dimanen.’ ⁵Amna no pananawan nio am no kaparin sia tadichokoran no kamanganakan o anongen da do inyapoan da an itoroh da do Dios o logar daya isidong dira. ⁶Do kanawri no onotan nio o chinaydadakayan nio sia am tinadichokoran nio o Chirin no Dios do komwan do kanib so inyapoan. ⁷Sivog kamo a toman mapia! Oyod o pinatolas ni Isaia kaychowa a komapet dinio do nakavata na sia, ⁸‘Akma say oyod o tawotawo saya do chirin da diaken, kwana no Dios, amna do somnivog dira am mavawa sa diaken. ⁹Arava o sinmo no pawnonongen da nia takwan inanawo da o tanyan da pananawan as vatahen da o kapaychirin siay no Dios.’”

**No yapo do aktokto a ipakagatos so tawo
(Marcos 7:14-23)**

¹⁰Tawagan dira ni Jesus o tawotawo sirawri as kavata na sia dira, “Adngeyen nio ya as kaintindi nio sia. ¹¹No isovo ava no asa ka tawo o mapakagatos sia, ta no chirin a mehbet do vivi na.”

¹²Kwanasaw am nangay sa di Jesus o disipolos na sawri as kavata da sia, “Ara mo mapanmo o kasoli da nia no Fariseo o vinata mori?” ¹³Vatan sia dira ni Jesus, “Inolay nio sa! No atavo a dia pinasitnan no Ama ko am mararayaw. ¹⁴Dawa inolay nio sa ta mavota sa. As an no mavota o mapawnot so kapalit na mavota am mayrapas sa anti ya magagatos.”

¹⁵Vatan sia ni Pedro, “Ivahey mo pa diamen o inmonmoan no parabola aya.” ¹⁶Amna vinata ni Jesus, “Akma kamo pa sira so kadwan a di makaintindi so vatahen ko saya? ¹⁷Mapanmo nio paroava ta no isovo no tawo am mangay do vodek na as kahbet na do kwanasaw? ¹⁸Pero no mehbet a chirin do vivi no tawo am yapo do aktokto na a nia so ipakagatos na. ¹⁹Takwan yapo do pinangtoktoan no tawo o matatarek a

marahet a chintokto a akma so kapandindiman, kapangadwan, malalapos a parinyen, kapanakanakaw, kapaydaday as kano kapaychirichirin so icharahet no kapayengay na a tawo. ²⁰Niaya sa o ipakagatos aya no tawo. Asna no vatahen daya a kapakagatos no tawo an di manma a mavanaw an koman am oyod ava.”

No rakoh a saray no asa ka mavakes
(*Marcos 7:24-30*)

²¹Komnaro si Jesus do logar ori daw as kangay na do kavahayan no Tiro kano Sidon. ²²As mian o nawara a asa ka mavakes a dia Judeo ta iCanaan a nangay a makavata sia di Jesus, “Apo, tayabo ni David, ichasi mo pa yaken as tovatovahen mo pa o kamanganakan ko a mavakes, ta sindepan no marahet a espirito as oyod a mahara o kapakasiasi na sia.” ²³Amna nayliliak ava si Jesus, pero naypangay o kapachisiasi no mavakes aya. As nawara sa o disipolos na sawri a makavata sia di Jesus, “Apo, pasavaten mo o mavakes aya, ta manido as kano omononot aya diaten.” ²⁴Vatan sia ni Jesus, “Arava o kadwan a chinatovoyan ko an dia voyvoh sira o Israelita a tayto minawaw a akma so kaparin no nabo a karnero.” ²⁵Amna nangay a domogod o mavakes aya do salapan na as kavata na sia, “Apo, sidongen mo pa yaken!” ²⁶Vatan sia ni Jesus, “Mayanong paro o kahap so kanen da no kametdehan as katoroh nia dira do chito?” ²⁷“Oyod ori, mo Apo,” kwana no mavakes aya, “amna an mian o masday a sadit do lamisa am maparin dana itoroh dira do chito.” ²⁸Vatan sia ni Jesus do mavakes aya, “Tayto rakoh o saray mo! Marawat mo o akdawen moaya.” As do oras ori am natova o anak nawri.

No nakapanovatova ni Jesus so aro a tawo

²⁹Komnaro daw si Jesus a mayam a nanahan do kanayan ori no Galilea as kangay na do asa ka tokon. Do kayan na a maydisna daw, ³⁰am naychawarawara sa o aro a tawo a manangay sia so matatarek sa so didiwen. Mian sa o mapiday, mavota kanira no abo so tachay kan padang kano matatarek pa sa. Inangay da saya do salapan ori ni Jesus as natova saya atavo. ³¹As do nakavoya da sia o makakniknin aya napaparin am oyod sa naychaknin as kasitnan da a omdaday so Dios a Dios da no Israel. Ta makapayliliak dana sa o nono, makayam dana sa o adan a di makayam, makavoya dana sa o adan a mavota as katova da no mapiday kano mian so matatarek a ganit.

No nakapakan sia ni Jesus o 4,000
(*Marcos 8:1-10*)

³²Tawagan dira ni Jesus o disipolos na sawri as kavata na sia dira, “Tayto ko sa ichasi o tawotawo saya a tatdo dana a karaw a machasa

diaken as kabo dana no kanen da. As an pasavaten ko sa am tarek sa di makarapit do kavahayan da do kapteng da.” ³³Vatan da sia no disipolos na sawri, “Dino panghapan ta do takey aya so ipakan ta siraya.” ³⁴Vatan sia ni Jesus, “Pira o tinapay nio.” “Tayto o papito ka tinapay kano mayhahaw a dedekey a among,” kon da. ³⁵Vinata ni Jesus o kapaychadisdisna da no tawotawo sirawri, ³⁶as kahap na sia o tinapay saw kano dedekey a among as kapachahoahok na a mamahemahes do Dios as kakchikchid na sia as katoroh na nia dira do disipolos nawri a payatayen dira do tawotawo sirawri. ³⁷Nabsoy sa atavo am mian pa o panda da a makapno pa do papito ka alat. ³⁸As sira o kominan aw am apat a livo a katadkan da no kametdehan kano mavavakes sa. ³⁹Do katayoka na mapaveavek sira ni Jesus o tawotawo sirawri am somnakay do asa ka falowa a mangwan do logar a machimangket do Magadan.

No nakapangahes da no Fariseo so kapamarin niJesus so milagro
(*Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56*)

16 ¹Mian sa o Fariseo kano Saduceo a nangay di Jesus a makey a omhawahaway sia. Chinakey da mamarin so milagro si Jesus a pavoyan na nia o kayapo na do Dios o ipakapamarin na. ²Vinata dira ni Jesus, “Maparin nio a mapanmo o manam a kawan as katadkan no inmonmoan no tiempo aya sichangoriaw. Ta an makokoyab as mavoya nio o kaparin no demdem do tohos am vatahen nio, ‘Ah, mapia sawen anti o kawan, ta mavaya o tohos.’” ³As an mavevekhas as masari kano mavaya o tohos am vatahen nio, ‘Matimoy ta komwan o tohos.’ Oyod o kaparin nio a makapanmo sia o kawan pero no inmonmoan no tiempo aya sichangoriaw am maintindi nioava. ⁴Voyvoh sira o mararahet so pariparinyen kano tomnadichokod do Dios o mangahes so milagro amna arava o ipavoya dira katadkan no akma so namarin di Jonas kaychowa.” Kavata na sia ya ni Jesus am chinaroan na sa.

No abnekan so libadora da no Fariseo kano Saduceo
(*Marcos 8:14-21*)

⁵Kwanasaw do nakapayatovang da do taaw ori no Galilea am nakawayak sa o disipolos sawri a manayvi so tinapay a arawen da. ⁶Vatan sia ni Jesus dira, “Makapatak kamo do libadora da no Fariseo kano Saduceo saya.” ⁷Naintindi dava ya no disipolos saya as vinata da do kadwan dira, “Sigoro no vatan na sia ya am do nakadi taya nanghapan so tinapay.” ⁸Do kapanmo sia ni Jesus o mian do aktokto da am vinata na, “Tayto dekey o saray nio. Ango kavaklan nio nia o kabo no kanen nio. ⁹Tayto kamo paro pa di makaintindi? Chinawayakan nio na paro o dadima ori ka tinapay a nanawob dira do dadima ori a livo ka tawo as kayan pa no aro pa a sobra? ¹⁰As no papito ori ka tinapay a pinakan ta so

apat a livo, aro paro pava a ka alat o panda? ¹¹Ara nio paroava maintindi o kadi na kanen no pangononongan koaya? No vatahen koaya am no komapet do libadora daya no Fariseo kano Saduceo!” ¹²Kavata na sia ya ni Jesus am maintindi darana, ta no libadora ori a vatahen ni Jesus am no marahet ori a pananawan da no Fariseo kano Saduceo as no libadora ava a serbien do kapayimoay so tinapay.

No vinata ni Pedro a kasincharan na si Jesus

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹³Kwanasaw am nangay si Jesus do machimangket do kavahayan no Cesarea do Filipos. As do kayan da daw am inahes sa ni Jesus o disipolos naw, “Ango kasincharan sia no tawotawo o Naytawo aya.” ¹⁴Tinbay da si Jesus, “Vatahen da no kadwan am si Juan Bawtista ka. Sira o kadwan am imo kono si Elias anmana si Jeremias anmana asa ka profeta.” ¹⁵Minirwa na sa ahsen ni Jesus, “Onas, inio, ango kasincharan nio diaken.” ¹⁶Itbay ni Simon Pedro a makavata sia, “Imo o Mesias aya a Manganak no maviay a Dios.”^e ¹⁷Vatan sia ni Jesus, “Simon, a anak ni Juan, mapalak ka. No kakawyoran aya am tinoroh ava ya dimo no tawo, ta yapo ya do Ama ko do hanyit. ¹⁸Dawa vatahen ko dimo, imo si Pedro as do niaya a bato am patnekan ko so timban^f ko, as aran no ipakapamarin no kadimanan am manghomis ava sia. ¹⁹As parawaten ko anti dimo o kapanyiwang do paypatolan no hanyit as an ango anti o vadawen mo do tana aya am vadawen anti do hanyit, as alit anti no piahen mo do tana aya am piahen do hanyit.” ²⁰Katayoka na a makavata sia ya ni Jesus am nimandoan na sa o disipolos na sawri a di mayvahevahey nia o kaiya no Mesias aya.

No nakapapanmo ni Jesus so manam a kadiman na

(Marcos 8:31–9:1; Lucas 9:22-27)

²¹Nakayapo kanaw am sinitnan ni Jesus a ipapanmo dira do disipolos na sawri o kangay na do Jerusalem a dawri so payparahanan na do pakasisian dira do adngedngeyen sa kano maato sa a papali kano mananawo sa do onotan a tawagan so eskriba. Dimanen da anti amna mirwa a maviay do ichatdo na karaw. ²²Vatan sia ni Pedro di Jesus do kasirasiran na, “Apo, pavawahen pa no Dios o kaparin na nia! Piahen koava ya a maparin dimo.” ²³Amna inidit sia ni Jesus as kavata na sia dia, “Satanas, nyeng ka komaro diaken, ta salovalen mo yaken, takwan no mian aya do aktokto mo am yapo ava do Dios, ta yapo do ichakey no tawo.”

---

^e 16:16 Anmana: Manganak no Dios aya a pakayapoan no atavo a viay. ^f 16:18 No chirin aya dia timban am asa ava a ka vahay a patneken asna tawotawo sa ya ni Jesus.

²⁴Vinata ni Jesus dira do disipolos na sawri, “An sino o omonot diaken am tadichokoran narana o tanyan na ichapia as kasitnan na a mayrara so natongdo a kros na as kavidin na omonot diaken. ²⁵Ta an sino o komita sia librien o karakohan na am abohen na anti ya as an sino ombo so viay na makayamot diaken am iya anti o somnivog a makarawat so viay. ²⁶Ta ango paro o inakyan nia no asa ka tawo an dira na o atavo a mian do mondo aya as kabo na so mismo na pahad. Ta ango paro maparin a paswaden no tawo do viay na. ²⁷Mayvidi do tana aya o Naytawo aya a pachirayayan da no angheles kano ipakapamarin no Dios Ama as nawri o katoroh na nia o atavo a vahes no pinariparin no tawotawo. ²⁸Vatahen ko dinio ta mian sa dinio o di pa anti diman a manda do kavoya da so kawara no Naytawo aya a maypatol.”

No nakatadi dia o makakniknin a katitiban ni Jesus

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

17 ¹Nakaranan o anem a karaw am pinayvan sa ni Jesus sa Pedro kanira no maychakteh ori a sa Santiago kani Juan a tomayara do asa ka makarang a token a kasirasiran da. ²As chinatadian o katitiban ni Jesus ta komnyay o dangoy na akmay rial no araw as kaoyod na marelak no lamit na. ³As navoya da sa Moises kani Elias a machisisirin di Jesus. ⁴Nayliliak si Pedro as kavata na sia di Jesus, “Apo, tayto mapia o kayan taya dia asna mamarin ako dia so mayponged a yanan nio ka da Moises kani Elias.”

⁵Do katori na pa mayliliak ni Pedro am mian o oyod a maydak kano komnyay a demdem a omolib sira as kayan no nadngey da liak a makavata sia, “Niaya o ichaddaw ko a Manganak a oyod ko a ipakamia. Adngeyen nio sia.” ⁶Do nakadngey da sia ya am oyod sa namo as domnogod sa a rakoh so kapaychaknin. ⁷Amna tinodo sa ni Jesus as kavata na sia dira, “Mamo kamoava, as maytetnek kamo na.” ⁸Tomangay sa am voyvoh dana si Jesus o navoya da.

⁹Do kawsok darana do token ori am niyokoyokod sa ni Jesus, “Payvahevahey nioava o navoya nioaya a manda do kapiywa na maviay no Naytawo aya.”

¹⁰Ahsan da nia no disipolos ori di Jesus, “Vatahen da no eskriba saya am manam kano kawara no Mesias am mawara pa si Elias.” ¹¹“Oyod ori,” kwana ni Jesus, “ta mawara si Elias a omprepara so atavo. ¹²Amna vatahen ko dinio ta nawara dana si Elias amna sinincharan dava sia ta no nakapakasiasi da sia as akma pa anti saw o kapakasiasi da so Naytawo aya.” ¹³Nyeng da maintindi o ka si Juan Bawtista no pangononongan ori ni Jesus.

No metdeh a pinakaroan ni Jesus so marahet a espirito

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43a)

¹⁴Makarapit dana sa do yanan daw no aro a tawo am nawara o asa ka mahakay a domogod do salapan ori ni Jesus as kapachisiasi na a

makavata sia, ¹⁵“Apohen, ichasi mo pa o manganak koaya a mian so ganit. Makakabo ya as maymetmet o pandidiwan na ta masanib o kapakakabo na as magagtos do apoy anmana do danom. ¹⁶As inangay ko na sia dira do disipolos mo saya amna natova dava.” ¹⁷Vatan sia ni Jesus, “Tayto ko pachimaboan o saray nio as kasadit nio a paynananawhen! Manda paro pa an mango o kapachichasa ko dinio kano kapaynananawo ko dinio. Iyangay nio diaken o metdeh ori.” ¹⁸Kamando dia ni Jesus o marahet ori a espirito a komaro am nyeng a komaro as nyeng dana mapia o metdeh aw.

¹⁹Kwanasaw do kasirasiran da am inahes da no disipolos sawri di Jesus, “Ango pakayapoan no kadi namen awri a makapakaroan so marahet ori a espirito.” ²⁰Tinbay sa ni Jesus, “No pakayapoan na nia am no kadekey aya no saray nio. Vatahen ko dinio ta an mian o saray nio a akma so dekey aya votoh am maparin nio vatahen do tokon aya, ‘Mayadis ka daw,’ as kapayadis na naw. Arava o imposible dinio. [²¹ Pero no akmaya sia a marahet a espirito am voyvoh o kapachahoahok kano kapay-ayono o ichapakaro sia,” kwana ni Jesus.]

No nakapirwa ni Jesus a mapapanmo no manam a kadiman na
(*Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45*)

²²As kwanasaw do kayan da masa da Jesus kano disipolos naw do Galilea am vinata ni Jesus, “Paynolayan anti a atetekan no tawotawo o Naytawo aya. ²³Dimanen da anti sia amna do ichatdo na a karaw am mirwa a maviay.” Oyod da ya chinangsah no disipolos na sawri do nakavata sia ya ni Jesus.

No kapamaga so pamagan do templo

²⁴Makarapit dana sa Jesus kanira no disipolos na sawri do Capernaum am mian sa o mangolekta so pamagan do templo a nangay di Pedro a omahes nia, “Paparinyen no apohen nioaya o kapamaga na so pamagan do templo?” ²⁵“Oon,” kwana ni Pedro. Do kasdep ni Pedro do vahay ori a yanan ni Jesus am inahes ni Jesus sia, “Sino do vata mo mo Simon o mayanong a mamaga so bienes dira do patol do mondo aya, sira o familia da anmana sira o kadwan.” ²⁶Tinbay ni Pedro, “Sira o kadwan.” “Dawa,” kwana ni Jesus, “aran di ko na mamaga do pamagan do vahay no Ama ko. ²⁷Amna tapian abo mavavata da diaten no tawotawo am mangay ka manayrin do taaw. Ta do vivi no manoma mo a mahap a among am mian anti o kartos a manawob a ipamaga ta. Hapen mo ya as kangay mo a mamaga niaten.”

No m'ato dana do paypatolan no Dios
(*Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-50*)

18 ¹Nangay sa kanaw di Jesus o disipolos na sawri a omahes nia, “Sino o m'ato dana do paypatolan no hanyit.” ²Ipanawag ni Jesus

so asa ka metdeh as kapaytetnek na sia do salapan dawri, ³as kavata na sia, “Vatahen ko dinio ta katadkan na an makakma kamo so metdeh aya am makasdep kamoava do paypatolan no hanyit. ⁴An sino mapamahbo so karakohan na akma so metdeh aya am iya o m'ato dana do paypatolan no hanyit. ⁵As an sino omyavayava so akma saya sia a metdeh do ngaran ko am tayto na yaken a sincharan kano rawaten.

**No kapangananawa no kaparin no tawo a pakayapoan
no kapakagatos no kadwan**

(Mateo 5:29-30; Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

⁶“An sino mamarin so pakayapoan no kapakagatos da no akma saya sia a kametdehan a manganohed diaken am mapipia an paypongan o lagaw na so rakoh a bato as kapoha sia do taaw. ⁷Omhamo ava o kayan no pakayapoan no kadodog kano kapakagatos no tawo, pero nawri o mangananawa so pamandan o tawo a pakayapoan da nia! ⁸As an no tanoro anmana kokod nio o pakayapoan no ipakagatos nio am akteven nio as kapoha nio nia, ta mapipia o kabo no tanoro nio anmana kokod nio a mangay do hanyit as kano kayan no tanoro nio kano kokod nio as kapoha nio do apoy a abo so pandan. ⁹An no mata nio o pakayapoan no ipakagatos nio am pakarohen nio as kapoha nio nia, ta mapipia an abo o asa do mata nio a somdep do viay a abo so pandan kano kadadwa no mata nio as kapoha nio do apoy no infierno.

No parabola no nabo a karnero

(Lucas 15:3-7)

¹⁰“Pakamahbohen nio sava o kametdehan sira, ta sira o angheles a omonong dira am fermi sa makangay do salapan no Ama ko do hanyit. [¹¹Ta nawara o Naytawo aya do tana aya a omllibri sira so makagatogatos.]

¹²“Sino paro dinio o minabo so asa do asa yatos a karnero na as kadi na ngaroan do sasiam aya poho kano sasiam as kangay na komita sia do katakayan a manda do kavoya na so asa aya a nabo. ¹³As an navoya na am oyod a masoyot. Vatahen ko pa ta rakorakoh o kasoyot na do asa aya nabo as navoya dana as kan do sasiam aya poho kano sasiam a dia nabo. ¹⁴Akma pa saw ta no Ama nio do hanyit am ichakey nava o kayan no mangwan do abo so pandan a kadimanan na a aran asa do kametdehan siraya.

No parinyen do kakteh a nakagatos

¹⁵“An nakagatos dimo o kakteh mo am mangay ka sia do kainioinioan na as kapaypanmo nio dia o gatos naw dimo. As an adngeyen naymo as kapanehseh na am mirwa dana mapia o anod nio. ¹⁶Asna an di naymo

adngeyen am mapay-ivan ka so asa anmana dadwa ka rarayay mo a tometigo diaya a akma so nakatolas do Chirin no Dios am, ‘Maytetnek o kakawyoran do vivi no dadwa a ka testigo.’ ¹⁷As an di pa manngey am ivahey mo do rarayay mo sa a mavayavayat tapian sira dana o omyokoyokod nia as an sivog o kaskeh na manngey am pavidangen mo na sia asa ka bokalot anmana dira do maparo sa a tawo.

¹⁸“Ta torohan koynio so othoridad nio tapian no vadawen nio do tana aya am nawri sira o vadawen do hanyit as alit na ta no piahen nio do tana aya am nawri sira o piahen do hanyit. ¹⁹As vatahen ko pa dinio ta an mian o paypanmoan no dadwa dinio a ipachahoahok am parinyen no Ama ko do hanyit. ²⁰Ta do yanan no dadwa anmana tatdo kano maypangay a makpeh a makayamot do ngaran ko am mian ako do panghovokan da.”

No parabola no pachirawatan a dia solib a mapakabo

²¹Inangay na iyahes ni Pedro di Jesus, “Apo, maypipira ko a pakaboan o kakteh ko a nakagatos diaken. Manawob dana paro o papito a kapakabo ko dia?” ²²“Nawri ava as manda do maypipito a ka pito a poho,” kwana ni Jesus. ²³“Ta no paypatolan no hanyit am maparin a pakomparahen do naparin do asa ka patol a mian so singilen dira do pachirawatan na sa. ²⁴Do kasoma da so pamagan da am mian o asa a livolivohen so pagan.” ²⁵Do kabo no ipakapamaga na am pinanyokod no apohen nawri o kadakaw sia a pachangayan no kakovot na, kamanganakan na sira kano atavo a miniminyan na tapian makapaga. ²⁶Amna vinata no pachirawatan aya a tori a domogod a machisiasi do apohen naya, ‘Apo, ichasi mo yaken as makatnaya ka, ta pagan ko anti ya atavo dimo!’ ²⁷Makayamot ta masisien o apohen aya am chinasi na as kawayak narana do otang nawri as kapasavat na sia.

²⁸“Kahbet no tawo aya am navayat na o asa do rarayay na do apohen a nakaotang sia so dekey a kantidad.” ^hNikomitan na as kavata na sia, ‘Pagan mo yaken sichangoriaw.’ ²⁹Domnogod ya a machisiasi a makavata sia, ‘Makatnaya ka pa so dekey, ta tayto pa abo o ichaytoroh ko, pero pagan ko anti mo.’ ³⁰Chinasi nava ya asna pinakalaboso na sia a manda do kapamaga na. ³¹As sira o kadwan do rarayay naw do apohen aw a nakavoya sia o naparin aya am chinaket da ya as inangay da ivahey do apohen daw o pinarin nawri. ³²Pinatawag no patol ori o pachirawatan naw as kavata na sia dia, ‘Ango katawo mo. Pinaypasinsian koymo do oyod a rakoh a pagan mo diaken makayamot ta nangahes ka diaken so kasisien. ³³As akma so nakasi ko nimo am mayanong o kasi mo no

---

g **18:24** Do kartos da no Griego am 10,000 talents ya. ^h **18:28** ya ka denario do kartos da kanaw.

rarayay moaya a mian so otang dimo.’ ³⁴Do nakaket no patol ori am pinakalaboso na o pachirawatan naya a manda do kapamaga na do otang na.” ³⁵Do pinakavosan sia ni Jesus am vinata na, “Akma pa saw ta an abo kasisien nio a mapakabo so kakteh nio am kapakaboan navaynio no Ama ko do hanyit.”

No nanawo a komapet do kapasiay so kakovot
(*Mateo 5:31-32; Marcos 10:1-12; Lucas 16:18*)

19 ¹Tayoka si Jesus a mapawnonong sira ya am komnaro do Galilea as kangay na do parte no Judea do katovang no Rio Jordan.

²Minonot sa dia o aro a tawo as tinovatova na sira o atavo a mian so ganit.

³Kwanasaw am nawara sa o Fariseo a makey a omhawahaway sia do kahes da nia, “Ara o anohed no asa ka tawo a mapasiay so kakovot na do aran ango a rason?” ⁴Tinbay ni Jesus a makavata sia, “Nalir nio paro pava do nakatolas a Chirin no Dios ta do nakapangamaog no Dios so tawo am namarin so mahakay kano mavakes, ⁵as kavata na sia, ‘Makayamot dia am komaro o mahakay do inyapoan na as kapachisa na do kakovot na as kapayvadiw da asa vahay.’ ⁶Dawa dadwa pa sava ta asa dana. As no pinayasa no Dios am mayanong ava paysiayen no aran sino a tawo.”

⁷Vatan da sia no Fariseo saya, “Onas, ango paro o pakayapoan no nakavata na sia ni Moises o katoroh no mahakay so katolasan a kavoyan sia o kapasiay na so kakovot na.” ⁸Tinbay ni Jesus, “Makayamot do kakekehnet no oho da a akma dinio am tinonngan sa ni Moises a mapasiay so kakovot da amna nawri ava o somnivog a ichakey no Dios do sitsitnanan na. ⁹As vatahen ko dinio ta an sino o mapasiay so kakovot na a mavakes a di nangadwan am mangadwan an mirwa a maychakovot so matarek dana a mavakes.”

¹⁰Vinata da no disipolos ori ni Jesus, “An nawri o kaparin no kapaychakovot am mapipia dana o di maychakovot!” ¹¹No tinbay ni Jesus dira am, “Maytavo ava o tawo a makawnot dia ya asna mian sa o somnivog a di maychakovot. ¹²Matatarek o pakayapoan no kadi a maychakovotan. Mian sa o mawara kano mian sa a parinyen no kapayengay da a tawo a dia parin a maychakovot, as mian sa o di maychakovot a makayamot do kakey da a mayserbi do paypatolan no hanyit. An sino o makawnot dia ya am nia o onotan na.”

No addaw ni Jesus no kametdehan
(*Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17*)

¹³Mian sa o nanangay no kametdehan di Jesus tapian palapawen na o tanoro na dira as kapachahoahok na nira amna sira o disipolos na sawri

am nipenpen da sa a maypasngen di Jesus. ¹⁴Amna vinata ni Jesus, “Inolay nio sa a mangay diaken o kametdehan siraya asna vadawen nio sava, ta sira o tawotawo a akma so kaparin no kametdehan o machangay do paypatolan no hanyit.” ¹⁵As pinalapaw na o tanoro na do oho da as kabendision na dira as karahan na nia am komnaro dana daw si Jesus.

No ipakarawat so viay a abo so pandan
(*Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30*)

¹⁶Mian o asa ka kanakan a mahakay a nangay di Jesus a omahes nia, “Maistro, ango mapia a parinyen ko tapian marawat ko o viay a abo so pandan.” ¹⁷Tinbay sia ni Jesus, “Ango ahsan mo nia o komapet do mapia. Moyvoh o Dios a somnivog a mapia! As an ichakey mo o karawat mo so viay a abo so pandan am anohdan mo atavo a pidipidit no Dios.” ¹⁸“No siyo do pidipidit saya,” kwana no mahakay ori. Vinata sia ni Jesus, “Mandiman kava. Mangadwan kava. Manakaw kava. Maydaday kava. ¹⁹Torohan mo so anib kano onor o inyapoan mo as kaddaw mo no kapayengay mo a tawo akma so kaddaw mo no mismo mo karakohan.” ²⁰Vinata no kanakan aya, “Pinasada ko pa sava ya as ango pa o paykolangan ko.” ²¹Vatan sia ni Jesus, “An ara sivog o kekey mo a mayvadiw a mapia do salapan no Dios am iyangay mo a idakaw o atavo a miniminyan mo as kapayatay mo sia o sadiw na dira do makasiasi, tapian mian o kaynakman mo do hanyit as kawnot mo na diaken.” ²²Do nakadngey na sia ya no kanakan aya am oyod a mangsah a komaro takwan aro miniminyan na.

²³Vinata ni Jesus dira do disipolos naw, “Kapanmohen nio, ta oyod a masadit o kawnot no asa ka maynakem do paypatolan no hanyit. ²⁴Vatahen ko dinio ta masonosonong o kapayhawos no kamelyo do dodoyan no dayem kano kawnot no maynakem do paypatolan no Dios.” ²⁵Pinaychaknin da sa no disipolos sawri o nadngey daya as kavata da sia, “Sango paro maparin a makarawat so viay a abo so pandan.” ²⁶Tiniban sa ni Jesus as kavata na sia dira, “Maparin ava ya no tawo pero no Dios am arava o di na parin!”

²⁷Vatan sia ni Pedro, “Tayto mo mapanmo ta chinaroan namen o atavo as kawnot namen dimo asna ango anti o sinmo na niaya diamen.” ²⁸Amna vinata na dira, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta an mian dana anti o Naytawo aya do trono na do hanyit am mayponged kamo anti no trono nio as kainio na anti no omyokoyokod nira no tayatayabo sa no dose a ka kamanganakan ni Israel. ²⁹As sira o komnaro do vahay da, takey da, kakakteh da sa, inyapoan da sa anmana kamanganakan da a makayamot do kawnot da diaken am maypisapoho a livo anti o karakorakoh no marawat da kano nikaroan da as kapakarawat da pa so viay a abo so pandan. ³⁰Amna aro sa o omahahaw so kapanoma da do

paypatolan no Dios a mayvadiw a manawdi as mian sa o ahahawen a manawdi am sira o manoma.”

No parabola no trabahador sa do takey

20 ¹Vinata pa ni Jesus, “No kaparin no kapaypatol no Dios do tawotawo am akma so asa ka tawo a minhep a mangaheahes so tangdanan na a maytrabaho do takey na. ²Tayoka na peseken dira o tangdan da do asa karaw am pinasibo na sa do takey nawri. ³Do masngen a alas nueve am nangay o taytakey aya do plasa as kavoya na sira so mahahakay a abo so parinyen, ⁴as vinata na dira, ‘Mangay kamo a maytrabaho do takey ko, ta torohan koynio anti so machinah o tangdan nio.’ As sira o mahahakay ori am nangay sa a maytrabaho do takey naw. ⁵Do ka alas dose kano ka alas tres am nakavoya pa o taytakey aya so abo so trabaho as tinovoy na pa sa ya do takey naw. ⁶Do masngen dana kapaylarga am mian pa sa o navoya na a abo so trabaho. Vinata na dira, ‘Ango ichabo no parinyen nio.’ ⁷Tinbay da no mahahakay siraya, ‘Makey kami a maytrabaho amna arava o minahap diamen sicharaw.’ ‘Mangay kamo do takey ko,’ kwana no taytakey aya, ‘as kapaytrabaho nio.’

⁸“Do kamahep narana am tinawagan no taytakey aya o pachirawatan naw as kayokoyokod na nia, ‘Tawagan mo sa o naytrabaho sawri as katangdan mo dira, pakayapohen do nanawdi saya somitnan a maytrabaho a manda do nanoma sirawri a somdep.’ ⁹Sira o nanawdi a somitnan a maytrabaho am tinorohan na sa so tangdan do asa karaw. ¹⁰Do kalogar darana katangdanan no nanoma sawri a somitnan am do vata da as torohan sa anti so rakorakoh a tangdan amna nachalit o tinoroh ori dira. ¹¹Nayreklamo sa do taytakey ori a makavata sia, ¹²‘Ango pachalit aya no tangdan namen a naychamahepan do kakohatan dira do asa aya kawras so nakapaytrabaho.’ ¹³Amna vinata no taytakey aya do asa dira, ‘Kayvan, arava o nilokoan ko dinio. Pinaypanmoan ta kayti kamavekhas o logar ko a itangdan dinio. ¹⁴Dawa risibien nio na o tangdan nioaya as kasavat nio na, ta mian diaken o katoroh ko dira do nahay aya so tangdan no asa ka tawo do asa karaw. ¹⁵Ara paroava o anohed ko do kartos ko? Anmana maynanahet kamo paro do kadadam ko do kadwan?’ ” ¹⁶Do pinakavosan sia ni Jesus am vinata na, “Mian sa anti o manawdi a mayvadiw a manoma as alit na pa ta mian sa anti o manoma a mayvadiw a manawdi.”

No ipamitdo no kapapanmo na nia ni Jesus o manam a kadiman na
(*Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34*)

¹⁷Do kayan da do rarahan a mangwan do Jerusalem am pinataywawa sa ni Jesus o disipolos na sawri as kavata na sia dira, ¹⁸“Kapanmohen nio

ta tayto ta mangay do Jerusalem as hapen da o Naytawo aya no maato sa a papali kano eskriba as kasentensia da dia a dimanen. ¹⁹As itoroh anti sia dira do Hentil a atetekan da kano iplotan as kapapasek da sia do kros. Amna do ichatdo na a karaw am mirwa anti a maviay.”

No nikdaw no asa ka ina

(Marcos 10:35-45)

²⁰Nawara o kakovot ni Zebedeo kanira no dadwa ka kamanganakan na sa a mahahakay as kadogod na do salapan ori ni Jesus a machahes sia. ²¹Vinata ni Jesus sia, “Ango ichakey mo.” Tinbay na, “Maparin paro anchowa an sira o kamanganakan koaya anti o mayviit do trono mo?” ²²Amna vinata na dira ni Jesus, “Ara nioava mapanmo o iyahes nioaya! Maparin nio paro a risibien o kopaⁱ koaya a manam ko a inoman?” “Oon, maparin namen,” kon da. ²³Tinbay sa ni Jesus, “Ominom kamo anti do kopa^j koaya, pero arava diaken o katongdo ko sira so mayviit diaken do kapaypatol ko, ta no Ama ko o mamidi nia ya.”

²⁴Do nakadngey da sia no asapoho sawri a disipolos ni Jesus o ichakey daw no dadwa saya a ka maychakteh am chinaket da sa. ²⁵Amna tinawagan na sa atavo ni Jesus as kavata na sia dira, “No adan a kapanmoan nio sia am sira o rakoh so ipakapamarin o manyokoyokod dira do maypahbo kanira. ²⁶Amna machitarek kamo dira, ta an sino makey a m'ato dinio am parinyen na o karakohan na a m'ahbo dinio as kapayserbi na dinio atavo. ²⁷As an sino makey a adngedngeyen am mayvadiw a pachirawatan no atavo. ²⁸Takwan aran no Naytawo aya am nawara ava a payserbian, ta no kapayserbi na do kadwan as kano katoroh na no viay na a iyadidi so aro a tawo do kastigo no gatos da.”

No nakatovatova sia ni Jesus o dadwa ka mavota

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹As do kakaro da Jesus do Jerico am mian sa o aro a tawotawo a minonot sia. ³⁰Mian sa o dadwa ka mavota a maydisna do payis no rarahan. As do nakadngey da so kapanahan dawri ni Jesus am tomnawag sa so maliak as kavata da sia, “Imo a tayabo ni David, ichasi mo pa yamen!” ³¹Chinahoya da sa no tawotawo sirawri as kavata da so kapakadomi da amna pinaypaliak pa no katawatawag da, “Imo a tinovoy no Dios, ichasi mo pa yamen!” ³²Minhes si Jesus as katawag na dira. “Ango ichakey nio a parinyen ko dinio,” kwana. ³³Tinbay da, “Apo, parinyen mo pa yamen a makavoya.” ³⁴Chinasi na sa ni Jesus as katodo na so mata da am nyeng sa makavoya as kawnot da sia.

ⁱ **20:22** No chirin aya a kopa am serbien a mayinmonmoan so mangamomo a pandidiwan no asa ka tawo. ^j **20:23** No chirin aya a kopa am serbien a mayinmonmoan so mangamomo a pandidiwan no asa ka tawo.

No nakarisibi da si Jesus do Jerusalem a akmay patol
(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

21 ¹Do kasngen darana da Jesus kanira no disipolos na sawri do Jerusalem am minrapit sa do Betpage, asa ka dekey a kavahayan do tokon ori a ngaranan da so Olivo. Niyokoyokod sa ni Jesus o dadwa ka disipolos na ²a makavata sia dira, “Mangay kamo do kavahayan aya as kahap nio so makedked sawri may-ina kabayo. ³As an mian o omahes nia an ango ahapan nio sira am vatahen nio, ‘Ipahap sira no Apohen a serbien,’ ta piahen da sa anti ori.” ⁴Do niaya a naparin am nakatongtong o vinata no asa ka profeta kaychowa a akma sia,

⁵“Ivahevahey mo dira do Jerusalem, mawara o patol nioaya a mahbo a mangabayo do dekey a kabayo.”

⁶Nangay sa o dadwa ka disipolos ni Jesus as kaparin da so niyokoyokoran ori nira. ⁷Inahap da sa o may-ina aya kabayo as karasay da dira no mankantad do lamit da as kasakay ni Jesus do dekey aw. ⁸Napangay sa o aro ori a tawo so lamit do rarahan ori a panahanan ni Jesus as sira o kadwan am nanghap sa so vohovohong sa a pangayen da do panahanan nawri a iyanib sia. ⁹As sira o aro ori a tawo a machivan di Jesus am nangyangyaw sa a makavata sia, “Dadaye ta o tayabo aya ni David! Mabendito o mawara aya do ngaran no Dios! Dadaye pa sia no mian sa do hanyit!” ¹⁰Naknin sa o tawotawo do Jerusalem do nakawara ori ni Jesus do kavahayan aya as vinata da, “Sino paro ya.” ¹¹Tinbay da no aro ori a tawotawo, “Si Jesus ya a asa ka profeta a yapo do Nazareth do provinsia no Galilea.”

No nakapakaro na sira ni Jesus o maynegosio do templo
(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹²Nangay si Jesus do templo as kapakaro na sira so maydakaw sirawri kano manadiw do sahad ori no templo as kavalantwag na sira so lamisa da no manwad ori so kartos as kano disnan da sa no maydakaw sawri so voyit. ¹³As vinata na dira ni Jesus, “No vatahen no nakatolas am, ‘Vahay a pachahoahokan o vahay ko,’ amna tayto nio pinarin a kakpekpehan no manakanakaw.”

¹⁴Nangay sa di Jesus do templo ori o mavota kano mapiday sa as tinovatova na sa. ¹⁵Amna oyod daya chinaket no maato sa a papali kano eskriba do nakavoya da sia o makakniknin sawri a pariparinyen ni Jesus kano kadngey da sira so kametdehan sawri a mangyangyaw nia, “Dadaye ta o tinovoy aya no Dios a tayabo ni David!” ¹⁶Nangay sa di Jesus as kavata da sia, “Ara mo madngey o ipangyangyaw daya?” “Oon,” kwana ni Jesus as kavata na sia dira, “Nalir nio paro pava do Chirin no Dios a kavata na sia, ‘Yapo dira do kametdehan o map'ia dana a idaday so Dios?’” ¹⁷Komnaro si Jesus daw as kangay na misan do Betania.

No kayo a igos a inavay ni Jesus
(*Marcos 11:12-14, 20-24*)

¹⁸Do mavekhas ori do kapayvidi darana do Jerusalem am napteng si Jesus. ¹⁹Do nakapakavoya na so asa ka kayo a tawagan so igos do payis ori no rarahan am nangay a manita so asi na amna arava o navoya na as vinata na, “Mirwa pava anti a omsi o kayo aya.” Kavata na sia ya am nyeng a somitnan a mahayo o vohong no kayo ori. ²⁰Naychaknin sa o disipolos na sawri do nakavoya da so naparin do kayo aya as kahes da nia di Jesus, “Ango ichanyeng na a mahayo no kayo aya.” ²¹Tinbay sa ni Jesus, “Kakawyoran o vatahen ko dinio, ta an mian o saray nio a abo so kamadamadanan am tod nioava parin o pinarin ko do kayo asna aran no tokon aya am maparin nio pa mandoan do kabdis na a mangay do taaw am nyeng ori a mabdis. ²²As an mian o saray nio am marawat nio o ipachahoahok nio.”

No nakahes da nia no Fariseo o anohed ni Jesus
(*Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8*)

²³Do nakapayvidi ni Jesus do templo ori a mananawo am nangay sa dia o maato sa a papali kano adngedngeyen da sa no Judeo as kahes da nia di Jesus, “Ango anohed mo a omparin sira so aro aya a pariparinyen mo as kano yapo dino o ipakapamarin moaya.” ²⁴Tinbay sa ni Jesus, “Tayto o iyahes ko dinio as an matbay nio am ivahey ko dinio o pakayapoan no anohed ko as kano ipakapamarin koaya a omparin sira ya. ²⁵Sino pinakayapoan no anohed ni Juan a manbawtismo. Yapo do Dios anmana tawo.”

Somnitnan sa maysosobna takwan an vatahen da o nakayapo na do Dios am iyahes dira ni Jesus an ango di da nanganohdan di Juan. ²⁶Asna an vatahen da o nakayapo na do tawo am ichamo da sa o tawotawo saya takwan sincharan da si Juan a asa ka profeta. ²⁷Dawa vatan da sia di Jesus, “Ichapatak namen ava.” “Dawa,” kwana ni Jesus, “ivahey koava dinio an dino o pakayapoan no anohed kano ipakapamarin ko.

No parabola no dadwa ka manganak a mahakay

²⁸“Iktokto nio pa ya,” kwana ni Jesus dira. “Mian o asa ka tawo a mian so dadwa ka kamanganakan. Vinata na do matonetong ori o kangay na do takey da a maytrabaho, ²⁹amna nachisobna ya do kadngeyan sia no ama naya, amna do kwanasaw am chinatadian o aktokto na as kangay na. ³⁰Nangay pa o ama daya do mametmetdeh ori as katovoy na sia do takey. Nachipaoon ya amna kwanasaw am nangay ava.” ³¹Inahes dira ni Jesus, “Sino paro dira do dadwa aya o minparin so ichahoho no ama dawri.” “No matonetong ori,” kon da di Jesus. “Vatahen

ko dinio,” kwana ni Jesus dira, “ta manmanma sa o maparo saya a mangolekta no Roma kano malalapos sa mavavakes kaninio a makasdep do paypatolan no Dios. ³²Ta nananawo si Juan Bawtista a mapapanmo nia dinio o mayanong nio a parinyen am nanganohed kamoava asna sira o mangolekta no Roma kano makagatogatos siraya o nanganohed as nanehseh no gatogatos da, as aran do nakavoya nio sia o nakapanehseh da am alit no kadi nio manganohdan.

No parabola no mararahet a taohan

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-18)

³³“Adngeyen nio pa o asa aya ka parabola,” kwana ni Jesus dira. “Mian o asa ka tawo a mian so takey a nimohan na so obas. Niahad na ya so maypadivon as kapamarin na so vahay a paytayayanan kano pamarinyan da so vino. Kwanasaw am pinawnong na ya do kadwan a tawo do kangay na do biahe. ³⁴Do tiempo dana no kavolas so asi no obas naya am napaytovoy so pachirawatan na sa a omahap sia o natay na. ³⁵Amna sira o tinovoy na saya am nikomitan da sa no mangonong do takey awri. Tinaho da o asa, nidiman da o asa as nibatoan da o asa. ³⁶Napaytovoy pa o taytakey aya so aroaro a pachirawatan na am alit no pinarin da dira. ³⁷Kwanasaw am vinata no taytakey aya, ‘Tovoyen ko sawen o anak koaya a omahap so natay kori, ta iya anti o aniven da naw as kanitan dava ya.’ ³⁸Amna do nakavoya da sia o manganak aya no taytakey aw am vinata da do kadwan dira, ‘Niaya o manganak no taydira so takey aya a omamohon anti so takey aya. Dimanen ta tapian yaten dana anti o taydira so takey aya.’ ³⁹Dawa pinakaro da sia do takey aya as kadiman da sia.”

⁴⁰Vatan sia ni Jesus dira do apopohen da sa no papali kano adngedngeyen dawri no Judeo, “Ango anti do vata nio o parinyen no taytakey aya dira do mangonong saya do takey naya.” ⁴¹Tinbay da si Jesus, “Sigorado o kadiman na anti sira ya as kapawnong narana nia do kadwan a tomoroh nia so mahosto a natay na maday so panyanien.”

⁴²Vatan sia dira ni Jesus, “Nalir nio paro pava o vatahen no Chirin no Dios?

‘No Bato aya a chinaskah da serbien no mapatnek so vahay am nayvadiw a maimport'ante dana ta nia o soyid na. Niaya am pinarin no Apo taya as oyod a makakniknin!’

⁴³“As vatahen ko dinio ta mabo anti o natay nio do paypatolan no Dios, ta mangay anti do matarek a tawo a sira anti so matalamad a omonot sia. [⁴⁴As an sino madodog do bato aya am makararayaw as an sino kagagtosan na am madpid.]”

⁴⁵Kadngey da sia no maato sa a papali kanira no Fariseo sirawri o parabola saya am inahahaw da o kasira no pangononongan nawri ni

Jesus. ⁴⁶As chinakey da sia arestohen amna naparin dava makayamot dira do aro sawri a tawotawo a sominchad di Jesus a asa ka profeta.

No parabola no asa ka ponsion

(Lucas 14:15-24)

22 ¹Minirwa a manerbi si Jesus so parabola do kapangononong na dira do tawotawo sirawri. ²“No paypatolan no hanyit am akma so asa ka patol a nayhanda so payponsionan no manganak na a mahakay. ³Do nakapreparado narana no handa aya am tinovoy na sa o pachirawatan na a tomawag dira do niinbitan na sawri a bisita amna nakey sava mangay. ⁴Minirwa a mapaytovoy so kadwan sa a pachirawatan a makavata sia dira do niinbitan sawri, ‘Ivahey nio dira ta handa dana o payponsionan no anak koaya. Nakaprepara dana o atavo do ponsion aya.’ ⁵Amna akma day diadngey o inbitasion ori dira as kangay no asa do takey na as no asa do paydakawan na, ⁶as mian sa o komnomit pa dira do tinovoy saya a maninbita as kataho da sira a dimanen. ⁷Do akmaya sia a naparin am oyod a naket o patol aya as tinovoy na sa o sinjalo na a omdiman sira so mindiman awri so pachirawatan na saw as kanamay da sira so kavahayan da. ⁸Nakarahen ya am tinawagan na sa o pachirawatan na as kavata na sia dira, ‘Preparado dana o ponsion aya amna mayanong ava ya dira do niinbitan ko saya. ⁹Dawa mangay kamo do rarahan siraya as kainbita nio dira do atavo a tawo a mavoya nio.’ ¹⁰As nangay sa a maninbita so atavo a mavoya da, sira o mapipia kano marahet so kaparin a tawo. As napno no bisita o vahay ori a payponsionan.

¹¹“As do nakangay no patol aya do yanan dawri no bisita na saya am mian o navoya na a dia nangonay so mayanong do ponsion. ¹²Inahes sia no patol aya, ‘Kayvan, ango isdep mo dia a dia mangonay so mayanong do ponsion.’ Nakatbay ava o tawo ori. ¹³Vatan sia no patol aya do pachirawatan na sawri, ‘Vahoren nio o tawo aya as kapoha nio sia do gagan a kasarisan a paytanyitanyisan kano paylangetngetan na do kahara no pandidiwan na.’ ” ¹⁴Do pinakavosan sia ni Jesus o parabola naya am vinata na, “Oyod sa aro o tawagan no Dios amna mayhahaw sa o mapidi a omonot sia.”

No nanawo ni Jesus a komapet do pamagan do gobierno

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

¹⁵Komnaro sa o Fariseo sawri as kangay da a maypapanmo dia an maypango o kahapan da si Jesus do chirin na. ¹⁶Kwanasaw am tinovoy da sa o kadwan dira do taohan da sa as kanira no machangay di Herodes a mangay di Jesus. Vinata da sia, “Maistro, mapanmo namen o kahosto no kapananawo mo as ipananawo mo o ichakey no Dios a parinyen no

tawo a abo so kapangatatarek. ¹⁷As ivahey mo pa diamen an mayanong o kapamaga so bienes do Emperador do Roma.” ¹⁸Amna do kapanmo sia ni Jesus o marahet a plano da am vinata na dira, “Ango paro chitan nio sia o payrahtan nio diaken, inio a toman. ¹⁹Ipavoya nio pa diaken o kartos aya ipamaga.” ²⁰Katoroh da dia so kartos am inahes na dira, “Sino taylitrato kano tayngaran sia o mian do plata aya.” ²¹“No Emperador,” kon da. Vatan sia dira ni Jesus, “Itoroh nio do Emperador o logar nio a itoroh sia as itoroh nio do Dios o logar a itoroh sia.” ²²Do nakadngey da sia am oyod sa naychaknin as kakaro darana.

No nanawo a komapet do kapiywa a maviay no nadiman
(*Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40*)

²³Do araw ori kanaw am mian sa o Saduceo a nangay di Jesus. Sira o Saduceo siraya am manganohed sava do kapiywa pa maviay no nadiman dana a tawo. ²⁴Vinata da di Jesus, “Maistro, mian o onotan ta a makavata sia ta an mian o asa ka mavakes a nadiman so kakovot as abo so manganak am hapen na ya a kakovot no kakteh no nadiman aya tapian mian o manganak da a pangaranen do nadiman ori. ²⁵As mian sa o papito a ka mahahakay a makakakteh. No matoneng aya dira am naychakovot amna nadiman ya a abo so manganak as ahapan sia no wari naya a kakovoten. ²⁶Amna nadiman pa ya a abo so manganak, as nikakovot no ichatdo dira do makakakteh saya amna tomnahisa sa madiman a manda do ichapapito daya. ²⁷As do kwanasaw am nadiman o mavakes aya. ²⁸No iyahes namen aya dimo am niaya. Sino paro anti dira do papito saya o mabnek a kakovot no mavakes aya do manam a tiempo a kapiywa a maviay no nadiman.”

²⁹Tinbay sa ni Jesus, “Tayto kamo nayrahet takwan arava o kapanmoan nio so ipakapamarin no Dios as kano vatahen no nakatolas a Chirin na. ³⁰Ta an payvangonen sa anti o nadiman am maychakovot pa sava ta akma dana sa anti so kaparin no angheles do hanyit. ³¹Nalir nio paro pava o vinata no Dios a komapet do kapiywa da maviay no nadiman? ³²Vinata no Dios, ‘Yaken o Dios ni Abraham, ni Isaac kani Jacob,’ as no inmonmoan na nia am iya am Dios ava no nadiman, ta iya o Dios da no maviay.” ³³Do nakadngey da sia no tawotawo sirawri o nanawo naya ni Jesus am oyod sa naychaknin.

No m'ato dana a panyokoyokoran
(*Marcos 12:28-34; Lucas 10:27*)

³⁴Do nakadngey da sia no Fariseo sawri o nakadi da makatbayan no Saduceo do vinata awri ni Jesus am naypapanmo sa a mangay di Jesus. ³⁵Vatan sia no asa dira do Fariseo saya a asa ka mananawo do onotan sa do kakey na omhawahaway sia, ³⁶“Maistro,” kwana, “no siyo

o m'ato dana do onotan ta sa panyokoyokoran.” ³⁷Tominbay si Jesus, “Ichaddaw mo o Apo mo a Dios so pawyoren do tawol mo, do aktokto mo kan do viay mo. ³⁸Niaya o m'ato dana as kano maimport'ante dana do panyokoyokoran no Dios. ³⁹No omonot am niaya, ‘Ichaddaw mo o kapayengay mo a akma so kaddaw mo no mismo mo a karakohan.’ ⁴⁰Ta no dadwa saya o paytavoan no mian do onotan ta kano pinatolas da no profeta.”

No Apohen ni David a no Mesias
(*Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44*)

⁴¹Do nakakpeh da no Fariseo sirawri am inahes dira ni Jesus, ⁴²“Ango mapanmo nio a komapet do Mesias. Sino taytayabo sia.” “Tayabo sia ni David,” kon da no Fariseo sirawri. ⁴³Vatan sia dira ni Jesus, “Onas, ango paro o pakayapoan no nakapawnot sia no Espirito no Dios si David a makavata sia o kapay-apohen na so Mesias aya. Nia o vinata ni David, ⁴⁴‘Vinata no Dios do Apohen koaya, “Maydisna ka do kawananan ko sia a manda do kapangay ko sira so omlaban dimo do panayahboan no kokod mo.” ’

⁴⁵An ara na Apohen ni David o Mesias aya am maypango dino kapaytayabo na sia ni David.” ⁴⁶Arava o nakatbay si Jesus as nakayapo dana daw am ara pava o minhawahaway sia a payrahten do chirin na.

No marahet a kaparin da no Fariseo kano eskriba
(*Marcos 12:38-39; Lucas 11:43-46; 20:45-46*)

23 ¹Kwanasaw am nanganonong si Jesus dira do tawotawo sirawri kano disipolos na saw. ²“Sira o eskriba kanira no Fariseo o natongdo a mapawnonong sia dinio o onotan ta sa, ³dawa anohdan nio kano onotan nio o vatahen da sa dinio a yapo do panyokoyokoran aya ni Moises amna tahahen nio sava do pariparinyen da, ta manoma sa ya a mapasada so ipanyokoyokod da. ⁴Mapagtin sa ya so aro kano mararahmet a onotan no kadwan as kadi da somidongan sira so makey a omonot dia. ⁵Nawri o chitahen da o kavoya sia no tawotawo o parinyen da. Mangonay sa so pavoyan da nia do vata da o kapipia da tawo.^k ⁶Do fiesta sa am mapaimportante saya as do kakpekpehan da sa sinagoga am hapen da o maato dana sa do disnan. ⁷Ichakey da pa o kapamato sira do kaaroan no tawo as kano katawag dira so maato a ngaran a akma so Maistro. ⁸Amna chitachitahen nioava o katawag dinio a Maistro, ta asa o Maistro nio as makakakteh kamo. ⁹Machi-ama kamoava do tawo do tana aya takwan asa o somnivog a Ama nio a iya so mian do hanyit. ¹⁰Chitahen nioava o katawag dinio so Apohen, ta asa o Apohen nioaya

^k 23:5 Do Griego: phylacteries... fringes. Tiban do Glosario.

a no Mesias. ¹¹As no m'ato dana so anongen dinio o mayserbi do atavo. ¹²Ta an sino o mapamato so karakohan na am pamahbohen anti as an sino o mapamahbo am pamatohen anti sia.

No mangananawa a pamandan da no Fariseo kano eskriba
(*Marcos 12:40; Lucas 11:39-51; 20:47*)

¹³“Inio a Fariseo kano eskriba, ay so pangananawa no pamandan nio takwan tayto nio sa salovalen o makey sa a omonot do Dios, as inio pa mismo am makasdep kamoava anti do paypatolan no Dios. [¹⁴Inio o mapakasiasi sira so abo so mapaparin a boda as katoman abo nio so pinarin a marahet do kapakanaro nio so dasal nio. Panayahen nio ta mawara dinio o mahara a kastigo nio.] ¹⁵So pangananawa no pamandan nio a Fariseo kano eskriba, ta makarakarapit kamo pa do mavawa a logar a mananawo kano mapawnot so tawo. As no napawnot nio saya am no nakapaydoble no nakapayraheta nio sira as kapachirapas da anti dinio a kakastigoan!

¹⁶“Pakasi nio anti, inio a mavota as machirara mapawnot! Ipananawo nio o maparin a payavayan no asa ka tawo. Vatahen nio, ‘Maparin pa o pinayavayan an sinerbi o templo a pinayavayan asna an no vohawan no templo o payavayan am pahamohen ava a patongtongen o pinayavayan.’ ¹⁷Inioaya a mavota do kakawyoran, ara paroava o kapanmoan nio sia an no siyo do vohawan anmana templo o matoato so sinmo? ¹⁸Vatahen nio pa ta an no altar do templo o payavayan no asa ka tawo am maparin pa maydaday katadkan na an no tinoroh do altar ori o payavayan na ta maparin pava mabdibdis. ¹⁹Inio a mavota, ara paroava o kapanmoan nio sia an no siyo o matoato do tinoroh aya anmana no altar aya? ²⁰Machirapas paroava o mian aya do altar an serbien nio o altar aya a payavayan? ²¹As an sino o mayavay do templo am parapasen na o Dios a serbien so ngaran, ta vahay na ya. ²²As an sino o mayavay no hanyit am no Dios a mismo o mian dawri do trono na a payavayan na.

²³“Pangananawa no pamandan nio a Fariseo kano eskriba! Toman manohanen kamo, ta aran tomoroh kamo so kasapoho no atavo a mian dinio a midiid o rikarikado sa amna ara nio sava panmahen o maimportante dana sa a onotan a akma so mapia a dadakay do kapayengay nio a tawo, kasisien kano kasaray ninio a omparin so vatahen nio. ²⁴Inioaya a mavota a toman mapawnot! Taywara kamo so kaistrikto do kadwan a parinyen asna no maimport'ante dana sa a mayanong a pariparinyen am ara nio sava sikasohen.

²⁵“Pangananawa no pamandan nio a Fariseo kano eskriba! Toman kamo mapia so dadakay amna mayagom kamo as kano oyod a malalapos o aktokto nio! Mavid o mankantad nio a mavoya no tawotawo amna oyod a marahet o itayo nio a sivog nio a dadakay. ²⁶Inio a toman manamonamo

a Fariseo am logar nio a panmahen a tiban o kapia no dadakay nio tapian mian o somnivog a kanamonamoan nio do salapan no tawo.

²⁷“Pangananawa no pamandan nio a Fariseo kano eskriba a toman mapipia, ta akma kamoy vovon a mavid so gadagada kano blankia amna do irahem am yanan no makabababa a nahta a tawo a nadiman.

²⁸Akmay oyod kamo a mapia do salapan no tawotawo amna no kakawyoran na am toman kamo, ta masanib o kapaydaday nio kano kapachisobna nio do panyokoyokoran no Dios.

²⁹“Pangananawa no pamandan nio a Fariseo kano eskriba a toman maddaw no pachirawatan sa no Dios, ta pakaviren nio o vovon da no profeta as kapamarin nio so monumento da no napipia sa tawo ³⁰do kavata nio sia, ‘An mian kami na sigoro do tiempo no apoapo namen sa do nakatetek kano nakadiman da sira so profeta kaychowa am nachangangay kamiava daw.’ ³¹Do kavata nio sia am ara nio paroava sincharan o kapaytayatayabo da dinio no mindiman so profeta no Dios? ³²As no sinitnan daya no inyapoan a parinyen am tayto nio pakavokavosen. ³³Inio a tayatayabo no mandindiman am maypango paro o kapakavolaw nio do apoy no infierno. ³⁴Tayto ko vatahen dinio, mapaytovoy ako anti dinio so profeta sa, masosolib sa a pachirawatan ko kano omnanawo dinio amna dimanen nio sa anti o kadwan as papasken nio sa do kros o kadwan, as sira o kadwan am iplotan nio sa do kakpekpehan nio as kawnot nio dira atetekan do aran dino a angayan da kavahayan. ³⁵Makayamot dia am parawaten dinio o kastigo no nakadiman sira o mapipia a tawo a nakayapo di Abel a abo aya so gatos a mangay di Zacarias a anak ni Barakias a iya so nidiman da no apoapo nio do templo a masngen do panemteman so vinyay. ³⁶Vatahen ko dinio ta no tawotawo sichangoriaw o romawat anti sia o kastigo do akma sa saw a nakapandiman da.

No addaw ni Jesus no Jerusalem

(Lucas 13:34-35)

³⁷“Inio a tawotawo do Jerusalem a omdiman sira so profeta as ombato dira do tovoyen dinio no Dios, ay so kasanib no kachita ko sia o kapavawa ko dinio do kararayawan nio a akma so parinyen no asa ka inaan do siwsiw na sira amna makey kamoava. ³⁸Kapanmohen nio ta kanonolay dana no Dios o kavahayan nio. ³⁹As vatahen ko pa dinio o kadi nio na mirwan a makavoya diaken a manda do kapachivayat nio a makavata sia o, ‘Dadayen ta o mawara aya do ngaran no Apo ta a Dios.’ ”

No mapaparin sa a manam so kavosan no mondo aya

(Marcos 13:1-13; Lucas 21:5-19)

24 ¹Do kakaro dana ni Jesus do templo ori am pinavoya da sia no disipolos na sawri o matatarek sawri a maavid a parte no templo

ori. ²Amna vinata ni Jesus dira, “No mavoya nioaya sichangoriaw do templo aya am maytavo anti a mararayaw as arava anti o mavidin a magen do gadagada naya.”

³Kwanasaw do kayan narana maydisna ni Jesus do tokon no Olivo am nangay sa dia o disipolos naw do kasirasiran na as kavata da sia di Jesus, “Ivahey mo diamen an mango o kaparin na nia as kan ango kapanmoan namen so tiempo no kapiywa mo do tana aya as kano kakavos dana no mondo aya.” ⁴Tinbay sa ni Jesus, “Makapatak kamo tapian abo sa o mapaychawaw dinio, ⁵ta aro sa anti o mawara a omserbi so ngaran ko a makavata so kasira no Mesias as aro sa anti o manganohed dira. ⁶Aro anti o madngey nio a balita a komapet do arap do masngen kano marayi sa kavahayan amna mammo kamoava, ta kaylangan o kaparin da nia amna nyeng pava anti o kakavos no tiempo. ⁷Mian sa anti o matatarek a kavahayan kano nasiones a mangay do arap. Mian anti o mahara a kapaychapteng as kapayninini na do matatarek a logar. ⁸Amna tod pa ya o sitsitnanan no maymetmet a pakasisian.

⁹“Atetekan da anti nio as kadiman da dinio. Kontrahen da anti nio no atavo a tawo a makayamot do kawnot nio diaken. ¹⁰Do tiempo aya anti am aro sa o tomadichokod do panganohdan daya as kapaychokontra da, as kayan da no ipayvahevahey no kadwan dira. ¹¹Aro sa anti o maychatotwaw a makavata so kaprofeta da as kapaychawaw da anti so aro. ¹²Do kaoyod na anti a marahet no dadakay do mondo aya am aro sa anti o mapabo dana so addaw da. ¹³Amna sira o diabdibdis a manda do kavosan na am malibri sa anti. ¹⁴As pawnonongen anti o Evangelio no paypatolan no Dios do atavo a parte no mondo aya tapian madngey ya no atavo as kanawri dana no kakavos no tiempo.

No oyod anti a maymetmet a pakasisian

(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)

¹⁵“An mavoya nio anti o oyod aya maraway a parinyen da anti do templo a akma so vinata na kaychowa ni Daniel, (an sino omlir siay am pakapanmohen na o inmonmoan na) ¹⁶am sira do Judea am nyeng sa mayayo a tomayo do katokotokonan, ¹⁷as kadi darana somavatan pa do vahay da no tori abo do vahay da a manghap so serserbien da as no kapayayo darana. ¹⁸As no mian do takey am omodi pava a manghap so ipanadi na asna no kapayayo narana a tomayo. ¹⁹Oyod sa anti makasi o mangovot so metdeh as kanira no mian pa so pasosohen da ta mian anti o mahara a pakasisian da. ²⁰Ipachahoahok nio do Dios tapian dia katiatimoyen kano araw no kapaynaynehah o tiempo no kasalok nio a tomayo, ²¹ta nia anti o kayan no oyod a maymetmet a pakasisian a abo so kapalit aran nakayapo kaychowa do kasitnan no mondo aya a manda sichangoriaw kano aran mango pa. ²²As katadkan na an paynyeren

no Dios o akmaya sia tiempo no pakasisian am arava o dia diman a tawo amna makayamot anti dira do pinidi no Dios a tawotawo na am paypaynyeren na anti ya. ²³An mian sa anti o makavata sia o kayan no Mesias do asa ka logar anmana do aran dino am panganohdan nioava. ²⁴Ta aro sa anti o mawara a makavata so kasira no Mesias anmana profeta no Dios, as mian anti o makakniknin a ipakapamarin da a ipanloko so tawotawo, as an maparin am lokohen da pa sa o pinidi sa no Dios. ²⁵Makarakoh kamo so kapaytanggap, ta tayto koyanio a patanggalen. ²⁶Dawa an vatahen da no tawotawo, ‘Tori do takey o Mesias as iyangay ta tiban,’ anmana vatahen da, ‘Tayto do asa ka vahay,’ am anohdan nio sava. ²⁷Ta an mawara anti o Naytawo aya am akma anti ya so kapaychichidat na a mayrayay so kavoyan sia do valogan kan do kadpidan. ²⁸Mapanmo nio am an dino yanan no nadiman a vinyay am dawri o kakpehan da no manomanok a koman sia.

No manam a kawara no Naytawo aya a dia tanggal
(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30,34-36)

²⁹“An katayoka na anti no maymetmet aya pandidiwan am aro mapaparin. Maypakoriap o araw as omhes a omrial o vohan as magagtos sa anti o vitohen as karakoh anti no kabdibdisan no tohos. ³⁰Nia dana anti o kayan no kavoyan sia o kawara no Naytawo aya do kademdeman a gomtin a oyod a rakoh kano makakniknin so ipakapamarin as sira o atavo a tawo do mondo aya am oyod sa anti a mamo. ³¹As tovoyen na sa anti o anheles na do kapanglop no trompeta a mapaychepeh sira so pinidi no Dios a tawotawo na a yapo do atavo a parte no mondo aya.

³²“Mapanmo nio o kaparin no asa ka kayo a mangolal so vohong na, ta an katwaw dana no vayo a tool na am masngen dana o rayon. ³³Akma pa saw ta an mavoya nio sa anti o vinata ko saya a mapaparin am katanggalen nio, ta masngen dana o tiempo a vatahen ko. ³⁴Vatahen ko dinio ta no tawotawo sichangoriaw am maviay pa anti a makavoya so vinata ko saya a mapaparin. ³⁵Mabo anti o tohos kano tana amna no chirin ko am maynyoha ava.

³⁶“Pero no natongdo a araw kano oras na nia am arava o makapanmo sia a aran no anheles do hanyit anmana no Manganak aya ta voyvoh o Dios Ama a makapatak nia. ³⁷Akma so kaparin da no tawotawo do tiempo ni Noe a dia nakatanggal am nawri pa anti o maparin do kawara na do tana aya no Naytawo aya. ³⁸Ta do kasngen narana no delobio ori am nawri o isanga da o adan da sa pariparinyen akma so kakan da, kapaychaynoynom da as kano kapaychakovot da abo so kapananggal do manam ori a delobio a manda do nakasdep ni Noe do arka ori. ³⁹As mawara dana o delobio ori am chinamotan sa as kadiman da atavo. Akma anti saw o mismo a kaparin no kadi makatanggalan so kawara

no Naytawo aya. ⁴⁰Mian sa anti o dadwa ka mahahakay do takey. Mahap anti o asa as mavidin anti o asa. ⁴¹Mian pa sa anti o dadwa ka mavavakes a mangagiling as mahap anti o asa as mavidin anti o asa. ⁴²Dawa fermi kamo a mananggal takwan mapanmo nioava o kawara no Apohen nioaya. ⁴³Ta ari nio sigoro mapanmo o kadi na kanonolayan sia no tayvahay o manakaw an matanggal na nia o oras a kawara na. ⁴⁴Dawa akma pa sawri o kavidin nio a mananggal, ta do oras a di nio a ahahawen am mawara o Naytawo aya.

No nanawo do kafermi ta a mananggal
(*Lucas 12:41-48*)

⁴⁵“No masolib kano ichasaray a pachirawatan am iya o painkargadoan no apohen na do kapakan na sira so kadwan a pachirawatan. ⁴⁶Mapalak anti ya do kawara no apohen na an mavidin na patongtongen so mahosto o anongen naya. ⁴⁷Vatahen ko dinio ta ichasaray na anti ya do atavo a miniminyan na. ⁴⁸Asna no asa ka pachirawatan as vatahen na do karakohan na, ‘Kapayvidi na pava no apohen koaya daw,’ ⁴⁹as kasitnan na maysarasaray do rarayay na a pachirawatan as kapaynolay na so kakan na kano kapaydidinyat na, ⁵⁰am do kawara anti no apohen na do di na tanggal a oras, ⁵¹am kastigoan na anti sia as kapasagel na sia do yanan da no toman mapia a dia sarayan. Dawri anti o paytanyitanyisan kano paylangetnetan da do mahara a pandidiwan da.

No parabola no asapoho a ka mavavakes

25 ¹“No kaparin no paypatolan no hanyit am maparin a pakomparahen do asapoho sa ka mavavakes a nanghap so relaken da do kangay da a machivayat do asa ka mahakay a maychakovot. ²No dadima dira am nangtokto sa pero no dadima dira am nasolib sava a mananggal. ³Sira o dadima ori a dia nangtokto am nanghap sa so maychakaponged a relaken da pero nanghap sava so ipanrapa da. ⁴Sira o dadima ori a nangtokto am nanghap sa so ipanrapa da. ⁵As do kahay na a mawara no maychakovot aya am naloklok sa as kapakaycheh da. ⁶Do mavak am nawara o makavata sia, ‘Ito dana o maychakovot aya as machivayat kamo na.’ ⁷Nayokay sa o asapoho aya ka mavavakes as kaprepara darana so relaken dawri. ⁸Vinata da no dadima saya a dia nangtokto so ipanrapa da, ‘Torohan nio pa yamen so ipanrapa namen, ta nakabo kami as mawsep dana o relaken namen saya.’ ⁹Tominbay sa o nanghap ori so ipanrapa da, ‘Manawob pava ya diaten a atavo asna mangay kamo na a manadiw.’ ¹⁰Do nakangay daw a manadiw am nawara o maychakovot ori as sira o dadima ori a nakatanggal am nachivan sa do ponsion ori. Kasdep da am naneb dana o pantaw ori. ¹¹Kwanasaw am nawara sa o dadima ori a nangay pa manadiw a

manognogtog a makavata sia, ‘Apo, pasdepen mo pa yamen!’ ¹² Pero vinata na dira, ‘Masinchad koavaynio!’ ” ¹³ Pinakavos naya ni Jesus a makavata sia, “Mavidin kamo a mananggal, ta mapanmo nioava o araw anmana oras na nia.”

No parabola no tatdo a ka pachirawatan

(Lucas 19:11-27)

¹⁴ Mian pa o vinata ni Jesus dira a mapapanmo so kaparin no paypatolan aya no Dios. “Maparin pa ya pakomparahen do namarin do asa ka tawo a naybiahe do marayi a logar. Manam kano nakakaro na am tinawagan na sa o pachirawatan na sawri a torohan so kartos a payrakorakohen da. ¹⁵ Tinorohan na sa a omononot do abilidad da. Tinorohan na o asa so dadima ka pidaso no vohawan, no asa am dadwa ka pidaso no vohawan as no asa am asa ka pidaso no vohawan.¹ Katayoka na a tomoroh nia dira am komaro dana do biahe naw o tawo ori. ¹⁶ No tinorohan naw so dadima ka pidaso no vohawan am nangay a manadiw so idakaw na as kwanasaw am nakaganansia so dadima pa. ¹⁷ Alit no pinarin no tinorohan nawri so dadwa ka pidaso as nakaganansia so dadwa pa. ¹⁸ Asna no tinorohan naw so asa ka pidaso no vohawan am naytrabaho ava as no nakalaveng na nia o tinoroh awri sia a kartos. ¹⁹ Kwanasaw do mayendes dana tiempo am nawara o apohen dawri a omahes nia o kartos nawri a pinapondan na dira. ²⁰ Nawara o tinorohan naw so dadima ka pidaso a manangay so asapoho as kavata na sia, ‘Apothen, dadima o tinoroh mori diaken as dadima o ganansia na.’ ²¹ ‘Tayto ka mapia a pachirawatan as makayamot do kaparin nimo a ichasaray do dekey a pinapondan dimo am torohan koymo so rakorakoh pa a kasarayan ko nimo. Machivan ka diaken a machipasoyot diaken.’

²² “Kwanasaw am nawara o tinorohan naw so dadwa ka pidaso a manangay so apat. Vinata na do apohen naya, ‘Apothen, tinorohan mo yaken so dadwa as nayganansia ako so dadwa.’ ²³ ‘Tayto ka mapia a pachirawatan as makayamot do kaparin mo a ichasaray do dekey a pinapondan dimo am torohan koymo so rakorakoh pa a kasarayan ko nimo. Machivan ka diaken a machipasoyot diaken.’

²⁴ “Kwanasaw am nawara o tinorohan nawri so asa ka pidaso a vohawan a makavata sia, ‘Apothen, mapanmo ko o kaistriktio mo as kapangdaw mo do natrabaho no kadwan. Manghap ka so asi no di mo a nimoha. ²⁵ As do kamo ko nia an malogi ako am nikonokon ko ya as tiya o kartos moaya a dia nabdibdis.’ ²⁶ Amna vinata sia no apohen naya, ‘Imo a matalakak kano dia sarayan a pachirawatan, ari mo sawen a

---

¹ 25:15 Do Griego: 5 talents, 2 talents, 1 talent. No balor no asa ka talent anmana pidaso am manga P6,000.

mapanmo o kapangahes ko so natay ko do natrabaho no kadwan, ²⁷as ango di mo sia depositoan do bangko tapian mian pa o tinovoan no kartos koaya.’ ²⁸Pinaymando no apohen ori, ‘Ahapen nio o kartos aya sia as katoroh nio sia do nayganansia ori so dadima. ²⁹Vatahen ko ta sira o mian so nahap am karapan pa anti o itoroh dira asna dira do abo so nahap am pakarohen pa anti o mian dira. ³⁰As no abo aya so serbi a pachirawatan am ipoha nio do kasarisanian a dawri so paytanyitanyisan kano paylangetnetan na do kahara no pandidiwan.’

No manawdi anti a kapanhosga no Dios

³¹“As an mayvidi anti o Naytawo aya a pachirayayan no ipakapamarin kanira no anghes na am mangay anti do trono na. ³²As maytavo anti makpeh do salapan na o tawotawo, ta paychabinbinen na sa anti a akma so kapaytaywawa sia no asa ka tawo o kaddin kano karnero na. ³³Pangayen na sa o karnero do kawananan na sia as no kaddin am do kaholian na sia. ³⁴Vatahen na anti no Patol aya dira do mian do kawananan nawri sia, ‘Inio a nakarawat do Ama ko so bendision am somdep kamo do paypatolan ko a pinaprepara dinio a nakayapo pa kaychowa do sitnanan no atavo. ³⁵Takwan do nakapteng ko am pinakan nio yaken as do nakawaw ko am pinaynom nio yaken. Aran di nio yaken a nasinchad am pinasdep nio yaken do vahay nio. ³⁶Tinorohan nio yaken so lamit do kabo no onayen ko. Inonongan nio yaken do kaganit ko as inangay nio yaken a iyalogaw do kayan ko do priso.’ ³⁷Atbayen da anti no mian ori do kawananan na sia, ‘Apo, kango nakavoya namen dimo a mapteng as kapakan namen dimo as kango nakawaw mo as nakatoroh namen dimo so inomen mo. ³⁸Kango nakapasdep namen dimo do vahay namen a di namen a nasinchad as kango nakatoroh namen dimo so lamit mo do kabo no onayen mo. ³⁹Kango nakaganit mo as nakapriso mo a inangay namen a iyalogaw.’ ⁴⁰Tombay anti o Patol aya, ‘Vatahen ko dinio ta maday do kaparin nio sira ya do aran dira do m'ahbo dana dira do kakakteh ko saya am yaken mismo o pinarinyan nio sira ya.’

⁴¹“As vatahen na anti dira do mian do kaholian nawri sia, ‘Komaro kamo dia, inio a nihosgan no Dios! Ta ipoha kamo do apoy a abo so pamandan a niprepara a pangayan si Satanas kanira no anghes a minonot sia. ⁴²Ta napteng ako am pinakan nioava yaken as nawaw ako am pinaynom nioava yaken. ⁴³Nangay ako dinio a di nio sinchad am pinasdep nioava yaken do vahay nio. Tinorohan nioava yaken so lamit do kabo no onayen ko. Naganit kano mian ako do priso am inangay nioava yaken a iyalogaw.’ ⁴⁴Atbayen da anti no mian saya do kaholian na sia, ‘Kango dana mo Apo o nakapteng, nakawaw, nakangay mo diamen a di namen a nasinchad, kabo no lamit mo, kaganit mo as kano nakapriso mo a di namen a sinidong.’ ⁴⁵Vatahen anti no Patol aya dira, ‘Maday do nakaskeh nio a somidong sira so m'ahbo dana dira do omonot saya diaken am yaken a mismo

o chinaskeh nio a sidongen.’ ⁴⁶Sira ya anti am iyangay sa do abo so pamandan a pangastigoan asna sira o minonot aya do Dios am somdep sa do viay a abo so pamandan.”

No nakaplano da so kadiman si Jesus
(*Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*)

26 ¹Do nakarahan no kapawnonong sira ya ni Jesus am vinata na dira do disipolos nawri, ²“Tayto nio mapanmo am dadwa dana karaw as kafieta narana sia no Paskwa a naknakman so nakalibri sira kaychowa no Dios o apoapo ta sa do Egipto, as niaya dana anti o kahap da so Naytawo aya a papasken do kros.”

³Kanawri am navayavayat sa o maato sa a papali kano adngedngeyen da sa no Judeo do vahay no m'ato awri dira a pali a si Caifas, ⁴a dia so pinaypapanmoan da dia an maypango o kahapan da si Jesus so matayo a dimanen. ⁵Amna vinata da, “Maparin tava ya panahohen do fiesta aya ta tarek a somitnan o golo an mapanmo da ya no tawotawo sa.”

No regalo a minprepara si Jesus do kadiman na
(*Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8*)

⁶Do kayan ni Jesus do Betania do vahay ni Simon a nadipad, ⁷am nawara o asa ka mavakes a mamondan so dijaw a yanan no pabango a rakoh so balor. Inangay na paddohen do oho ni Jesus do kaari da koman. ⁸Sinoli da no disipolos na as kavata da sia, “Ango payrarayawan mo diaya. ⁹Ta an nidakaw ya am rakoh ya a kartos a payatayen dira do makasiasi.” ¹⁰Amna do kapanmo sia ni Jesus o pangononongan daw am vinata na, “Ango vadawan nio sia o mavakes aya. Tayto oyod a mapia o pinarin naya diaken. ¹¹Fermi sa anti a machichasa dinio o makasiasi a yanan no oportunidad nio a mamarin so mapia, amna fermi akoava anti a machasa dinio. ¹²No nakapangay naya diaken so pabango am pinarin a iprepara do karakohan ko a ivovon, ¹³as vatahen ko dinio ta aran dino anti a pawnonongan so Evanghelio aya am manakem anti o pinarin naya a mapia diaken.”

No nakapachitoneng ni Judas a omtraydor si Jesus
(*Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6*)

¹⁴Si Judas Iscariote a asa dira do dose sa a disipolos ni Jesus am nangay dira do maato sa a papali ¹⁵a makavata sia, “Ango itoroh nio diaken an sidongen koynio a omaresto si Jesus.” Tinorohan da sia so treinta ka polak, ¹⁶as nakayapo daw am sinitnan na komita so kahapan na si Jesus.

No preparasion da do nanawdi a kasa da omoyab
(*Marcos 14:12-16; Lucas 22:7-13*)

¹⁷Do nanoma ori araw no kaselebra da so Paskwa aya a kalogar da koman so tinapay a abo so libadora am nangay sa o disipolos ori di

Jesus a omahes nia, “Dino o preparan namen so oyavan taya do fiesta aya.” ¹⁸ Vinata dira ni Jesus, “Mangay kamo do asa aya a ka tawo do kavahayan aya as kavata nio sia dia, ‘Vatahen no Maistro ori am masngen dana o natongdo a tiempo a kadiman na as ichahoho na o vahay moaya a oyavan na kanira no disipolos na do fiesta aya.’ ” ¹⁹ As nangay sa o disipolos saw a omparin so vinata naw as kahanda darana no oyaven ori.

No nakavahey nia ni Jesus o kaasa na dira do disipolos na no omtraydor anti sia

(Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23; Juan 13:21-26)

²⁰ As do kamahep naranawri am nangay sa daw a moyab sa Jesus kanira no dose sawri a ka disipolos na. ²¹ Do kayan darana koman am vinata ni Jesus, “Vatahen ko dinio so kakawyoran, ta asa anti dinio o omtraydor niaken dira do omdiman diaken.” ²² Oyod sa naychaknin kano mangsah o disipolos na saw as kasitnan da tomayhisa a omaheahes si Jesus, “Apo, yaken o vata moaya?” ²³ Tominbay si Jesus, “No machirayay anti diaken a mapasawsaw do madokong aya o omtraydor diaken. ²⁴ Mayparahan o Naytawo aya do vinata no nakatolas kaychowa a pakasisian na as ay so pangananawa no pamandan no tawo a omtraydor dia, as mapipia an entero dana ya dia nawara!” ²⁵ Vatan sia ni Judas a iya so mismo anti a omtraydor ni Jesus, “Maistro, yaken paro o vata moaya?” Tinbay ni Jesus, “Imo mismo o nakavata sia.”

No nanawdi a nakasa da omoyab da Jesuskanira no disipolos na
(Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-26)

²⁶ Do kawyab daw am nanghap si Jesus so tinapay as tayoka a mamahemahes do Dios am nikchikchid na as katoroh na sia dira do disipolos nawri a makavata sia, “Ahapen nio ya as kakan nio sia, ta nia o karakohan ko.” ²⁷ Nanghap pa si Jesus so kopa a yanan no vino as tayoka a mamahemahes am tinoroh na dira as kavata na sia dira, “Minom kamo atavo. ²⁸ Ta nia o raya ko a omoyog a makayamot do aro a tawo a mapasigoro sia o promisa aya no Dios a kalibrian do gatos. ²⁹ Vatahen ko dinio ta mirwa ako pava anti ominom do inomen aya a manda do araw a kaynom ko so vayo ori a inomen as kapachasa nio diaken do paypatolan no Ama ko.”

No nakapatanggal nia ni Jesus o kasobna anti sia ni Pedro
(Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

³⁰ Tayoka sa makanta so asa ka kanta am nangay sa do tokon ori no Olivo. ³¹ Vinata dira ni Jesus, “Sichahep am tadichokoran nio anti yaken as kakaro nio diaken a akma so vatahen na do nakatolas, ‘Dimanen ko anti o pastor da no karnero as maychawpit sa anti o karnero na.’ ” ³² Amna an mirwa ako

anti a maviay am manma ako kaninio a mangay do Galilea.” ³³ Tominbay si Pedro, “Aran maytavo sa anti a tomadichokod dimo am entero am karoan koavaymo.” ³⁴ “Tovidan mo ya,” kwana ni Jesus, “ta do sichamahep a manam kano kawni no manok am maypitdo mo anti a vatahen o kadi mo a makasincharan diaken.” ³⁵ Amna oyod a mangdet si Pedro a makavata sia o, “Aran machirapas ako dimo a dimanen am tadichokoran koavaymo.” As aran sira o kadwan ori do disipolos am vinata da pa o vinata aya ni Pedro.

No nakapachahoahok ni Jesus do Gethsemani

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

³⁶ Pinayvan sa ni Jesus as kangay da do logar ori a ngaranan da so Gethsemani. Vinata na dira, “Mavidin kamo dia ta mangay ako a machahoahok do maypaypangay na paya.” ³⁷ As pinayvan na sa Pedro kano dadwa sawri a kamanganakan ni Zebedeo. As somnitnan si Jesus a mangsah kano marahem so kapangtokto. ³⁸ Vinata na dira, “Tayto oyod a mahara o kangsah ko ta akmay magwanta ko pava. Mavidin kamo dia as kapakadichayakay nio.” ³⁹ Nayparayi pa so dekey si Jesus as kakheb na do tana a machahoahok a makavata sia, “Ama, an maparin am pavawahen mo diaken o kopa^m aya amna no ichakey koava aya o onotan, asna no inolay mo.”

⁴⁰ Nayvidi si Jesus do yanan da no tatdo ori amna tori sa makaycheh as vinata na di Pedro, “Maparin paroava o kadichayakay nio so aran asa dana kawras? ⁴¹ Makadichayakay kamo as kapachahoahok nio tapian di kamo a katentasionan. Ari do aktokto no tawo o kakey na a omonot do mapia amna do sivog dia am arava o ichaparin na sia.”

⁴² Minirwa pa mayparayi si Jesus as kapachahoahok na a makavata sia, “Ama ko, an ara niaya o tinongdo mo a payparahanan ko am onotan ko o inolay mo.” ⁴³ Mirwa a mayvidi si Jesus am mirwa na sa adasan a makaycheh do kaoyod darana madoho. ⁴⁴ Do pamtido na am nayparayi a mapapirwa so akma so pinachahoahok na do nanma ori a kapachahoahok na. ⁴⁵ Mayvidi dana dira do disipolos naw am vinata na dira, “Maparin kamo sawen a makaycheh do akmaya sia a mapaparin! Nawara dana o oras a katoroh no Naytawo aya do makagatogatosen sa a tawo. ⁴⁶ Mayvangan kamo na ta tiya dana o omtraydor aya diaken.”

No nakaaresto da si Jesus

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-55; Juan 18:3-12)

⁴⁷ Ari pa mayliliak si Jesus am mawara dana si Judas a asa dira do dose sawri a ka disipolos na as kanira no aro a rarayay na a di espada kano

---

^m 26:39 No chirin aya a kopa am serbien a mayinmonmoan so mangamomo a pandidiwan no asa ka tawo.

pamahpah. Tinovoy sa ya no maato sa a papali kano adngedngeyen sa no tawotawo. ⁴⁸Napanmo darana an maypango o kasinchad da si Jesus takwan manam kania am vinata dira ni Judas, “No adkan ko anti am nawri as iyangay nio na anti sia hapen.” ⁴⁹As naydirecho si Judas di Jesus as kavata na sia, “Kapien ka pa no Dios mo Maistro,” as karek na dia. ⁵⁰Vatan sia ni Jesus di Judas, “Kayvan, nyeng mo na patongtongen o inangay moaya dia a parinyen.”ⁿ As padpetan darana si Jesus a hapen. ⁵¹Amna nikoyot na o espada na no asa do rarayay ori ni Jesus as kabakbak na do pachirawatan no apohen da no papali a chinatilpas no tadinya no tawo aya. ⁵²Vinata ni Jesus, “Pavidien mo o espada moaya, ta an sino manerbi so espada am madiman do espada. ⁵³Do vata mo paro as di ako makapangdaw do Ama ko so nyeng na tovoyen a livolivohen a anghelos? ⁵⁴Amna an parinyen ko ya am maypaypango o kapakatongtong no nakatolas sa a logar a mapaparin.”

⁵⁵Sinalap sa ni Jesus o tawotawo sawri as kavata na sia, “Asa paro a ka kriminal o inangay nioaya holien a dawa kamo a mian so espada kano pamahpah? Do kararaw am nananawo ako do templo amna inangay nioava yaken a holien. ⁵⁶Amna mapaparin saya atavo tapian makatongtong o pinatolas da no profeta.” As do niaya oras am naytavo sa o disipolos na sawri a mayayo a komaro.

No nakaskaskad da si Jesus

(*Marcos 14:53-56; Lucas 22:66-71; Juan 18:13-14,19-24*)

⁵⁷As inangay da si Jesus no minahap aya sia do vahay ni Caifas a iya so m'ato dana dira do papali a dia so tori darana chinakpehan no eskriba kanira no adngedngeyen da sa. ⁵⁸As si Pedro am minonot a marayi di Jesus as makarapit sa do hawa no vahay ni Caifas am nangay a machidisdisna dira do gwardia sirawri a tomalamad an ang anti o parinyen da dia. ⁵⁹As do kakpehan daya kanaw am nanta sa o adngedngeyen da saya kanira no maato sa a papali so testigo a paydadayen da anti tapian maparin da ipadiman si Jesus. ⁶⁰Amna arava o naporin do vatahen da no natatadi sawri a mayliliak. Kwanasaw am mian sa o dadwa a nawara, ⁶¹a makavata sia, “Vinata no tawo aya, ‘Rarayawen ko o templo no Dios as kapiywa ko sia paytetneken do sahad no tatdo a karaw!’ ” ⁶²Naytetnek o apohen da no papali as kavata na sia di Jesus, “Ara o itbay mo so vinata daya a komapet dimo?” ⁶³Amna nayliliak ava si Jesus. As vatan sia no apohen da no papali, “Mandoan koymo do ngaran no maviay a Dios do kavahey mo nia diamen an ara imo o Mesias aya a Manganak no Dios.” ⁶⁴Tominbay si Jesus, “Tayto mo vatahen o kakawyoran, as vatahen ko pa dinio ta mavoya nio anti o

ⁿ 26:50 *Do Griego*: Kayvan, imo sawen.

kapaydisna no Naytawo aya do kawananan sia no makapamarin aya a Dios as kavoya nio anti sia a mawara a manahan do kademdeman.”

⁶⁵Kadngey na sia ya no apohen da no papali am nyeng na piriten o mamanito nawri a lamit as kavata na sia, “Tayto a maychirichirin so kontra do Dios as kaylangan ta pava o testigo, ta tayto ta na mismo a nadngey o vinata naya a marahmet so kastigo do salapan no Dios. ⁶⁶Ango mavavata nio.” Naytavo sa a makavata sia, “Mayanong sia ipadiman.” ⁶⁷As nititipan da o dangoy na as kabogbog da sia. Bengbengan da so mata na do kapitpit da sia, ⁶⁸as kavata da sia, “Imo a Mesias a makapanmo so atavo am ivahey mo an sino o minpitpit ori dimo!”

No nakapachisobna nia ni Pedro o kasinchad na si Jesus
(*Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27*)

⁶⁹As mian si Pedro kanaw a maydisna do hawa no vahay aw as inasngenan sia no asa ka pachirawatan a mavakes a makavata sia dia, “Kayvan naymo ni Jesus aya iGalilea.” ⁷⁰Amna pinachisobna ya ni Pedro as kavata na sia do kadngeyan da sia atavo, “Arava o kapatakan ko no vatavatahen moaya.” ⁷¹Kwanasaw am nangay si Pedro do masngen ori do pantaw amna mian pa o asa a ka mavakes a pachirawatan a nakavata sia dira do mian awri daw, “Rarayay ya ni Jesus a iNazareth.” ⁷²Minirwa na ya a ipachisobna ni Pedro as kapayavay na pa a makavata sia, “Entero am masinchad koava o tawo aya a vata mo!” ⁷³Dekey as kayan da dira do maytalamad aw o nakavata sia di Pedro, “Asa ka dira do rarayay naya ta kaydian mo sia as kano matayo moava ya do panichonan no chirin moaya.” ⁷⁴Amna vinata ni Pedro, “Kastigoan ako no Dios an ara ako maydaday amna masinchad koava o tawo aya.” As katayoka na a makavata sia ya am nanyeng a omoni o asa ka manok. ⁷⁵As nanakem ni Pedro o vinata ori ni Jesus a, “Manam anti kano kawni no manok am naypitdo mo na ipachisobna o kasinchad mo diaken.” As minehbet si Pedro as katanyis na so oyod a mahara.

No nakangay da ni Jesus di Pilato
(*Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32*)

27 ¹Maysehsehdang dana am pinaychakavahyan da no atavo saw a maato a papali kanira no adngedngeyen sa do kavahayan ori o kapadiman da ni Jesus. ²As vinahod da no kadena si Jesus as kangay da nia di Gobernador Pilato.

No nakadiman ni Judas
(*No Apostoles 1:18-19*)

³Do nakapanmo sia ni Judas o nakasentensia ni Jesus a madiman am oyod a rakoh o nakapanehseh na as inangay na ividi o treinta ori a ka

polak dira do maato sa a papali as kanira no adngedngeyen sawri. ⁴As vinata ni Judas, “Nakagatos ako ta nidakaw ko o abo aya so gatos!” No tinbay da sia am, “Problema namen pava ori, ta imoimo o minparin siaw as arava o pachangangay namen daw.” ⁵Pinagchid ni Judas o kartos ori do sahad ori no templo as kakaro na a mangay a maylojit. ⁶Nikpeh da no maato sa a papali o kartos ori as kavata da sia, “Vadawen no onotan ta o kapangay sia o kartos aya do pahengayan so kartos no templo, ta sinerbi ya a ipaga so viay no asa ka tawo.”^o ⁷Pinaypapanmoan da o kaserbi da sia a isadiw so takey ori no asa ka mamarin so banga a parinyen a sementerio da no matarek so idi. ⁸Dawa nakayapo dawri am ningaranan da o takey ori so Takey no Raya. ⁹As niaya o nakapakatohod no vinata kaychowa ni profeta Jeremias a, “Inahap da o treinta aya ka polak a sadiw no asa ka tawo a akma so balor a itoroh no Israelita do asa ka tawo, ¹⁰as kapanadiw da nia so takey no mamarin so banga akma so niyokoyokoran niaken no Dios.”

No nakasalap ni Jesus di Pilato kano nakasentensia da siaa dimanen
(*Marcos 15:2-15; Lucas 23:3-5,13-25; Juan 18:33-19:16*)

¹¹Do katori narana machisalap ni Jesus do gobernador ori am inahes na si Jesus, “Imo o patol da no Judeo saya?” Tominbay si Jesus, “Tayto mo a vatahen.” ¹²Do kaakosa da sia no maato sa a papali kano adngedngeyen sawri am tominbay ava sia. ¹³Vatan sia ni Gobernador Pilato di Jesus, “Ara mo sava madngey o vatahen da saya no omakosa aya dimo?” ¹⁴Amna nayliliak ava si Jesus as oyod a naychaknin si Pilato.

¹⁵Do fiesta daya no Judeo am chinaydadakayan sia no gobernador o kapavolaw na so asa dira do priso a pidien da no tawotawo do kavahayan ori. ¹⁶As mian kanaw o priso a mayngaran so Barabbas a mapanmo da no atavo a tawo a kriminal. ¹⁷As do nakapirwa da makpeh no tawotawo sawri do vahay ori ni Pilato am vinata na dira, “Sino pipiahen nio a pavolawen ko, si Barabbas anmana si Jesus a tawagan so Mesias.” ¹⁸Vinata na ya ni Pilato takwan napanmo na o pinakayapoan no inangayan da ni Jesus sia a hosgan na am no kaynanahet da nia.

¹⁹As do kayan na pa do logar naya paydisnan no gobernador an manhosga am nawara o toyotoyon no kakovot na a makavata sia, “Makapatak ka do kadi mo a mamarinyan so aran ango do tawo aya abo so gatos, ta oyod a mangamomo o natayenep ko kamahep a yamot do tawo aya.” ²⁰Amna pinakeakey da sa o tawotawo ori no maato sa a papali kanira no adngedngeyen da no Judeo a komdaw sia o ka si Barabbas no pavolawen as ka si Jesus no dimanen da. ²¹Dawa inahes na mirwa ni Pilato

---

^o 27:6 Anmana: machipaga do raya no asa ka tawo. Do Griego an kadwan am no ichakey na vatahen no raya am no kadimanan.

an sino dira da Barabbas kani Jesus o pavalawen na as tinbay da sia, “Si Barabbas!” ²² Vinata dira ni Pilato, “Onas, an pavalawen ko si Barabbas am ango parinyen ko di Jesus aya a tawagan so Mesias.” Tominbay sa atavo, “Papasken do kros!” ²³ Vinata ni Pilato, “Onta, ango marahet a pinarin na.” Amna no nakapaypaliak da a mangyaw nia, “Papasken do kros!”

²⁴ Do nakavoya sia ni Pilato o kabo no mapaparin na as kapaygogolo da no tawotawo sawri am napahap so danom do plangana as kapavanaw na do kavoyan da sia as kavata na sia, “Kapanmohen nio ta arava o atbayen ko do viay no tawo aya a dimanen as inio dana o tombay sia!”

²⁵ Tominbay sa o tawotawo ori, “Yamen dana kanira no kamanganakan namen sa o tombay sia!”

²⁶ Dawa pinavolaw ni Pilato si Barabbas as tayoka na ipaymando dira do sinjalo o kayiplot di Jesus am pinarawat na sia dira a papasken da.

No nakatetek da di Jesus no sinjalo

(Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3)

²⁷ Inahap da no sinjalo sawri ni Pilato si Jesus as kangay da nia do palasio ori no gobernador a chinakpehan da no asa a ka batalion a sinjalo a naypadivon sia. ²⁸ Pinakaro da o lamit na as kapatadi da so mavaya a laylay a akmay laylay no patol, ²⁹ as kapamarin da so korona a kamanolok as kapangay da sia do oho nawri. Pinapondanan da sia do wanan na so viawo akmay baston no patol as kasitnan da a omtek nia. Domnogod sa do salapan nawri as kavata da sia, “Aniven a patol da no Judeo!” ³⁰ Nititipan da sia as kahap da so viawo ori as kapayiplot da sia do oho na. ³¹ Chinatnga da sia itek am pinakaro da o pinawnay dawri sia a laylay as kapavidi da so adan naw a lamit as kahap darana sia a ihbet do kavahayan ori a papasken do kros.

No nakapapasek da si Jesus

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

³² Do kapakahbet darana do kavahayan ori am navayat da o asa ka mahakay a mayngaran so Simon a iCyrene as kapospos da dia a mayrara so kros ori ni Jesus. ³³ Makarapit dana sa do logar ori a tawagan da so Golgota a mayinmonmoan so Logar no Yanga no Oho, ³⁴ am tinorohan da si Jesus so inomen na a palek a pinasaglan so makpad a tovatova amna kataham na dia am chinakey nava inomen. ³⁵ As katayoka da sia papasken si Jesus am pinaysoswertian da no sinjalo sawri o kapayatatay da so lamit na saw, ³⁶ as kavidin da daw a maychadisdisna a tomayaan dia. ³⁷ Mian o nakatolas do pamanitoan ori no oho ni Jesus o inakosan dawri sia, “Si Jesus ya a Patol da no Judeo.” ³⁸ Mian pa sa o dadwa a ka manakanakaw a pinayrayay da sia a papasken do kros as mayviit sa ya di Jesus do kawananan na sia kan do kaholian na sia.

³⁹As nitek da si Jesus no omhavas sawri as kapaylilinlin da a makavata sia, ⁴⁰“An ara imo o makararayaw ori so templo as kapidaw mo sia do tatdo a karaw am librien mo o karakohan mo! Gomtin ka do kros an ara oyod o kaimo no Manganak ori no Dios.” ⁴¹Nitek da pa sia no maato saw a papali as kanira no adngedngeyen da saw no Judeo kanira no eskriba a makavata sia, ⁴²“Nilibri na sa o kadwan as malibri nava o karakohan na! Agtinyay na sichangoriaw do kros aya an ara iya o patol no Israel tapian manganohed ta sia!” ⁴³Ichasaray na kono o Dios as kavata na so kapaykamanganakan na sia. An oyod ya am librien na anti sia.” ⁴⁴As aran sira o dadwa sawri a manakanakaw a pinapasek a rarayay na am nitek da pa sia.

No nakadiman ni Jesus

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

⁴⁵As naysasari kanaw a nakayapo do kamaraw a manda do alas tres do atavo do kavahayan. ⁴⁶As do manga alas tres am nangyaw si Jesus, “Eli, Eli, lama sabaktani.” No inmonmoan na nia am, “Dios ko, Dios ko, ango paychanoanolayan mo diaken.” ⁴⁷As no vatahen da no kadwan sawri daw am, “Tayto na tawagan si Elias.” ⁴⁸Nyeng a mayayo o asa dira a manghap so espongha a pinatneb na do silam as kapangay na sia do totok no viawo a ipatodo do vivi ni Jesus. ⁴⁹Amna vinata da no kadwan, “Nolay nio. Tiban ta pa an mawara si Elias a om libri sia.” ⁵⁰Minirwa pa mangyaw si Jesus as kadiman narana.

⁵¹As do oras ori kanaw am nayara a mapirit o kortina ori do templo a yapo do tohos a manda do kagtin. Nayninini so oyod a mayet as kakchikchid pa no rarakoh a bato, ⁵²as chinaywangan sa o vovon da no aro sa a nanganohed do Dios a nadiman dana as kapidaw da maviay. ⁵³Komnaro sa ya do vovon da sawri do nakapidaw na maviay ni Jesus as kangay da do Jerusalem as navoya sa no aro a tawo. ⁵⁴Oyod sa naknin kano namo o apohen ori as kanira no sinjalo na sawri a tomayayan di Jesus do kayet ori no nini as kano kavoya da so atavo saw a mapaparin. As vinata da, “Somnivog sawen ya a Manganak no Dios!”

⁵⁵Mian pa sa daw o aro a mavavakes a maytalamad do marayi ori. Yapo pa sa ya do Galilea a minonot di Jesus a mayserbi sia. ⁵⁶Machividang sa dia sa Maria Magdalena, si Maria a ina da Santiago kani Jose as kano kakovot ori ni Zebedeo.

No nakavovon ni Jesus

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷As do kapaypamakoyab naranawri am nawara o asa ka maynakem a yapo do Arimatea a mayngaran so Jose a asa dira do minonot di Jesus. ⁵⁸Nangay di Pilato a omahes nia ivovon o karakohan ori ni Jesus,

as pinaymando ni Pilato o katoroh da sia di Jose. ⁵⁹Inahap ni Jose o karakohan ori ni Jesus as kahpet na sia no vayo a lamit. ⁶⁰Katayoka na nia am pinangay na do logar na anti a vovon a vayo na pinaparin do rakoh a bato a akmay achip. Inevan na ya no rakoh a bato as kakaro na. ⁶¹As mian pa sa daw sa Maria Magdalena kano asa pa ka Maria a maydisna do salapan no vovon aya.

No nakapagwardia nia o vovon ni Jesus

⁶²Do mavekhas ori no omonot aw a araw do araw dana no kapaynaynehah am nasa sa mangay di Pilato o maato sa a papali kanira no Fariseo, ⁶³a makavata sia, “Tayto namen a manakem o vinata no maydaday aya tawo do kaviay na pa, ta mirwa kono anti a maviay do karahan no tatdo a karaw. ⁶⁴Dawa ipagwardia mo o vovon naya a manda do ichatatdo na a karaw ta tarek da iyangay a takawen o karakohan naw no disipolos na sawri as kavata da sia do tawotawo o nakapirwa na maviay. As an ichapanloko da ya so tawotawo am maharahara pa ya kano nanma aya a kapanloko na.” ⁶⁵Vinata dira ni Pilato, “Manghap kamo so sinjalo sa as kapagwardia nio so vovon naya so kapiihen.” ⁶⁶Dawa pinagwardia da o vovon nawri as pinangayan da so marka o bato ori tapian mavoya da an mian o omiwang sia tapian masigorado da o kabo no omtodotodo so vovon ori.

No nakapirwa na maviay ni Jesus

(*Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10*)

28 ¹Makarahan o araw ori no kapaynaynehah do malatiat ori no Dominggo am nangay sa Maria Magdalena kano asa pa ka Maria do vovon ori ni Jesus. ²Naychehat o mayet a nini as kayan no anghel no Dios a yapo do hanyit a omvadede so bato ori a aneb no vovon nawri as kapaydisna na do bato ori. ³Oyod a maknyay o katitiban na a akmay chidat as kaoyod na pa marelak no lamit na. ⁴Naychalayilayin sa mamoo o gwardia sirawri as kalba da akmay nadiman do nakavoya da so anghel aya. ⁵Amna vinata no anghel ori do mavavakes sawri, “Mamo kamoava. Mapanmo ko o katayto nio a komita si Jesus aya a pinapasek da do kros. ⁶Ara pava dia ta minirwa dana a maviay a akma so vinata na dinio. Mangay kamo dia as katidib nio dia o nayanan naya. ⁷As nyeng kamo na mangay a mapapanmo nia dira do disipolos na sawri o nakapirwa narana maviay as ari nanma kaninio do Galilea as dawri anti o kavoyan nio sia! As niaya o inangay koaya a ipapanmo dinio.”

⁸As nangalisto sa komaro do vovon ori a maysagel so kamo kano kasoyot da do kapayayo daya a mangay dira do disipolos sawri ni Jesus a mapapanmo nia dira o vinata nawri no anghel dira. ⁹Amna dekey as kayan ni Jesus do anaman dawri a makavata sia dira o, “Kapien kamo pa

no Dios.” Nyeng sa maypasngen sia as kadogod da a ompondan do kokod na as kanianib da sia. ¹⁰ Vinata dira ni Jesus, “Mamo kamoava as iyangay nio vatahen dira do kakakteh ko sa o kangay da do Galilea a dawri anti so kavoyan da diaken.”

¹¹ As do kangay daranawri no mavavakes sawri am sira o kadwan do sinjalo ori a maytayayan am nayvidi sa do Jerusalem as kavahevahey da nia dira do maato saw a papali o napaparin ori. ¹² Nakpeh sa kanira no adngedngeyen da sawri no Judeo as kapaypapanmo da so katoroh da so rakoh a kartos dira do sinjalo sawri tapian maydaday sa a komapet do karakohan ni Jesus, ¹³ as kayokoyokod da nira, “Vatahen nio ta do kayan nio a makaycheh am nawara sa o disipolos na saw do mahep aw a omtakaw so karakohan nawri.” ¹⁴ As vinata da pa dira, “As ichavakel nioava an makarapit ya di Gobernador, ta yamen dana o nolay sia.” ¹⁵ Inahap da no sinjalo sawri o kartos ori as kaparin da so niyokoyokoran ori nira. As manda sichangoriaw am nia o mapanmo da no Judeo a napaparin.

No nakapavoya ni Jesus dira do disipolos na

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; No Apostoles 1:6-8)

¹⁶ As no onse sawri a ka disipolos ni Jesus am nangay sa do Galilea as kapangwan da do tokon ori a vinata ni Jesus a angayan da. ¹⁷ Mavoya da si Jesus am inanianib da sia amna mian sa o maykamadamadanan do kaiya ni Jesus. ¹⁸ As naypasngen si Jesus dira a makavata sia, “Tinoroh dana diaken o atavo a ipakapamarin do hanyit kan do tana aya. ¹⁹ Dawa iyangay nio sa nanawhen a manganohed diaken o atavo a tawotawo do atavo a kavahayan. Bawtismoan nio sira do ngaran no Ama, Manganak as kano Masanto a Espirito, ²⁰ as kananawo nio sira a omonot do atavo a niyokoyokoran ko ninio. As kapanmohen nio ta fermi ako a machasa dinio a manda do kakavos no tiempo.”